

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота магістра з китайської філології

на тему:

**АНГЛІЙСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ:
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІЮВАННЯ В ІТ СФЕРІ**

Студентки групи ЗМкит 57-23

факультету східної і слов'янської філології

заочної форми навчання

Освітньої програми

Східна філологія: китайська мова і література,

переклад, методика навчання

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови та

літератури (переклад включно),

перша – китайська

Хилевич Маргарити Сергіївни

Науковий керівник:

д. філол. н., Валігура О. Р.

Допущена до захисту

«___» _____ 2024 року

Завідувач кафедри

Національна шкала _____

Кількість балів _____

(підпис)

(ПІБ)

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	7
1.1 Поняття мовного запозичення та його класифікації	7
1.2 Історія та причини проникнення англійських запозичень у китайську мову.....	11
1.3 Особливості адаптації англійських запозичень у системі китайської мови	28
Висновки до РОЗДІЛУ 1.....	44
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ В ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	46
2.1 Методологія дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови	46
2.2 Класифікація та аналіз тематичних груп англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови	49
Висновки до РОЗДІЛУ 2.....	52
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ В ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	54
3.1 Дослідження структурно-семантичних особливостей англійських запозичень в ІТ дискурсі китайської мови	54
3.2 Функціональні особливості використання англійських запозичень в ІТ дискурсі китайської мови	63
Висновки до РОЗДІЛУ 3.....	65
ВИСНОВКИ	68
АНОТАЦІЯ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	73

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та глобалізації економіки все більшої актуальності набуває проблема ефективної професійної комунікації між фахівцями з різних країн та мовних середовищ. Особливо гостро ця проблема постає в галузі інформаційних технологій (ІТ), яка є однією з найбільш динамічних та інноваційних сфер сучасної науки і техніки.

Англійська мова, будучи мовою міжнародного спілкування та домінуючою мовою в ІТ індустрії, здійснює значний вплив на розвиток та функціонування ІТ термінології в інших мовах світу, зокрема в китайській мові. Запозичення англійських термінів та понять стало невід'ємною частиною процесу формування та збагачення китайської ІТ терміносистеми, що зумовлено необхідністю номінації нових концептів та реалій, а також потребою у стандартизації та уніфікації фахової лексики.

Водночас, процес запозичення та адаптації англійських ІТ термінів у китайській мові супроводжується низкою лінгвістичних та екстралінгвістичних проблем, пов'язаних зі структурними та типологічними відмінностями між двома мовами, а також з соціокультурними та прагматичними аспектами функціонування запозиченої лексики. Це зумовлює необхідність комплексного та системного дослідження англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови з урахуванням їх структурно-семантичних, функціональних та соціолінгвістичних особливостей.

Актуальність дослідження зумовлена також практичними потребами в ефективних інструментах та стратегіях перекладу та локалізації ІТ продуктів та послуг для китайського ринку, а також в якісних лексикографічних ресурсах та навчальних матеріалах для підготовки фахівців з ІТ та прикладної лінгвістики. Вивчення англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови дозволяє виявити основні закономірності та механізми термінологічної номінації в цій галузі, а також розробити практичні рекомендації щодо гармонізації та стандартизації китайської ІТ терміносистеми.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у комплексному вивченні структурно-семантичних особливостей англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови та виявленні основних закономірностей їх адаптації та функціонування в китайському мовному середовищі.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання:

- уточнити поняттєво-термінологічний апарат дослідження та розкрити зміст ключових понять "запозичення", "ІТ термінологія", "адаптація" тощо;
- здійснити вибірку англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови з лексикографічних джерел та текстових корпусів;
- розробити класифікацію англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови за структурними, семантичними та функціональними параметрами;
- проаналізувати морфологічну структуру та словотвірні моделі англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови;
- дослідити способи семантичної адаптації англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови;
- вивчити особливості функціонування англійських запозичень в різних типах ІТ дискурсу китайської мови;
- виявити соціолінгвістичні аспекти вживання англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови різними професійними та віковими групами;
- розробити практичні рекомендації щодо перекладу та адаптації англійських ІТ термінів китайською мовою.

Об'єктом дослідження є англійські запозичення в ІТ термінології китайської мови.

Предметом дослідження є структурно-семантичні особливості англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови та закономірності їх адаптації і функціонування в китайському мовному середовищі.

Теоретичне значення дослідження полягає у поглибленні наукових знань про особливості мовної взаємодії та термінологічної номінації в умовах

глобалізації та інтенсивного розвитку інформаційних технологій. Результати дослідження роблять внесок у розвиток контактної лінгвістики, термінознавства, перекладознавства та соціолінгвістики, а також розширюють емпіричну базу для подальших міжмовних та міжкультурних досліджень у цих галузях.

Практичне значення роботи визначається можливістю використання її результатів та висновків для розробки ефективних стратегій та прийомів перекладу англійських ІТ термінів китайською мовою, укладання галузевих словників та баз даних, а також для створення навчальних матеріалів та посібників з ІТ термінології та перекладу для студентів лінгвістичних та технічних спеціальностей. Отримані дані можуть також знайти застосування у практиці локалізації програмного забезпечення, веб-сайтів та інших ІТ продуктів для китайського ринку.

Гіпотеза дослідження полягає у тому, що англійські запозичення в ІТ термінології китайської мови мають специфічні структурно-семантичні особливості, зумовлені типологічними відмінностями між мовою-донором і мовою-реципієнтом, а також екстралінгвістичними факторами розвитку ІТ галузі. Передбачається, що процес адаптації англійських ІТ термінів у китайській мові відбувається за певними моделями і супроводжується різними трансформаціями на фонетичному, морфологічному, семантичному та прагматичному рівнях.

Новизна роботи визначається тим, що в ній уперше здійснено комплексний структурно-семантичний аналіз англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови з урахуванням їх морфологічних, словотвірних, семантичних та функціональних особливостей. У роботі розроблено класифікацію англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови за низкою параметрів, виявлено основні закономірності їх адаптації та функціонування в китайському мовному середовищі, а також запропоновано практичні рекомендації щодо їх перекладу та вживання.

Методи дослідження. Для досягнення цілей дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів:

Описовий метод – для визначення сутності та характеристик англійських запозичень у китайській мові.

Класифікаційний метод – з метою систематизації англійських запозичень за структурно-семантичними, функціональними та морфологічними ознаками.

Порівняльний аналіз – для вивчення особливостей адаптації запозичень з англійської мови в китайському мовному середовищі.

Метод компонентного аналізу – для дослідження структурно-семантичних особливостей запозичених термінів.

Метод спостереження – для аналізу функціонування запозичень у різних видах китайського дискурсу.

Експериментальним матеріалом дослідження є репрезентативна вибірка англійських запозичень в ІТ-сфері китайської мови, зокрема в галузі штучного інтелекту та машинного навчання. Загалом проаналізовано близько 300 лексичних одиниць, відібраних із таких джерел, як китайські лексикографічні довідники, онлайн-корпуси текстів та наукові публікації в ІТ-сфері.

Апробацію результатів магістерської роботи висвітлено в матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції "Ad orbem per linguas. До світу через мови" (Київський національний лінгвістичний університет, 16-17 травня 2024 року).

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, анотації та додатків. Загальний обсяг роботи становить 82 сторінки, з них 60 сторінок основного тексту та 8 сторінок додатків. Список використаних джерел містить 39 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Поняття мовного запозичення та його класифікації

Мовне запозичення є одним з ключових понять у лінгвістиці, яке привертає увагу багатьох дослідників. За визначенням Жмаєвої Н., запозичення - це "процес переходу різних елементів з однієї мови в іншу, який зумовлений певними історичними причинами" (Жмаєва, 2011, с. 48).

Циткіна Ф. А. трактує запозичення як "елемент чужої мови (слово, морфема, синтаксична конструкція тощо), який було перенесено з однієї мови до іншої в результаті мовних контактів" (Циткіна, 2020, с. 69).

У своїй праці Карабан В. І. зазначає, що запозичення є невід'ємною частиною процесу функціонування та історичної зміни мови, одним із основних джерел поповнення словникового запасу (Карабан, 2004, с. 213).

Гумовська І. М. підкреслює, що запозичення - це не лише перенесення елементів однієї мови в іншу, але й процес їхньої адаптації та інтеграції у систему мови-реципієнта (Гумовська, 2000, с. 27).

Мовознавці виділяють різні типи запозичень залежно від характеру мовних одиниць та способу їх входження в мову-реципієнт. Одна з найпоширеніших класифікацій, яку наводить Стаховська Н., розрізняє лексичні, семантичні, фонетичні, морфологічні та синтаксичні запозичення (Стаховська, 2001, с. 278).

Лексичні запозичення, які є найчисленнішими, передбачають перенесення як форми, так і значення іншомовного слова. Семантичні запозичення, за визначенням Карабана В. І., - це запозичення нового значення для слова, що вже існує в мові (Карабан, 2004, с. 215).

Фонетичні запозичення відбуваються тоді, коли звуки однієї мови проникають в іншу і починають вживатися у словах мови-реципієнта. Морфологічні запозичення передбачають перенесення морфем, зокрема афіксів, з однієї мови в іншу (Стаховська, 2001, с. 279).

Нарешті, синтаксичні запозичення - це перенесення синтаксичних конструкцій та моделей. Іншу класифікацію пропонує Жмаєва Н., яка виділяє прямі та опосередковані запозичення (Жмаєва, 2011, с. 50).

Прямі запозичення відбуваються безпосередньо з мови-донора в мову-реципієнт, тоді як опосередковані передбачають наявність мови-посередника. Гумовська І. М. звертає увагу на розподіл запозичень за ступенем їхньої асиміляції в мові-реципієнті (Гумовська, 2000, с. 29).

Повністю асимільовані запозичення не сприймаються носіями як чужорідні елементи, частково асимільовані зберігають деякі ознаки свого іншомовного походження, а неасимільовані запозичення вживаються у своїй оригінальній формі (Гумовська, 2000, с. 30).

Циткіна Ф. А. пропонує класифікувати запозичення за їхньою етимологією, тобто за джерелом походження (Циткіна, 2020, с. 70). Такий підхід дозволяє простежити шляхи та історичні умови проникнення іншомовних елементів у мову-реципієнт.

Овчаренко Н. І. наголошує на важливості дослідження функціональних особливостей запозичень, тобто їхньої ролі та призначення в мові-реципієнті (Овчаренко, 2019, с. 132). Запозичення можуть виконувати номінативну, термінотворчу, експресивну та інші функції.

Семенас А. Л. зауважує, що процес запозичення тісно пов'язаний з явищем мовних контактів та взаємодії між культурами (Семенас, 2019, с. 68). Інтенсивність запозичень часто зумовлена екстралінгвістичними факторами, такими як політичні, економічні та культурні зв'язки між народами.

Петренко Н. підкреслює необхідність комплексного підходу до вивчення запозичень, який би враховував не лише їхні структурні та семантичні особливості, але й соціокультурний контекст та прагматичні аспекти функціонування в мові-реципієнті (Петренко, 2021, с. 45).

Іванов В. звертає увагу на динамічний характер процесу запозичення, який відображає мовні зміни та розвиток лексичного складу мови (Іванов, 2020, с.

115). Запозичення є одним із шляхів збагачення словникового запасу, поряд із словотворенням та семантичною деривацією.

Коваленко О. наголошує на важливості дослідження адаптації запозичень до системи мови-реципієнта на різних рівнях: фонетичному, графічному, морфологічному, семантичному та прагматичному (Коваленко, 2019, с. 88). Процес адаптації може супроводжуватися певними трансформаціями та модифікаціями запозичених елементів.

Ярошевич І. А. підкреслює, що запозичення є результатом мовної взаємодії та контактів між різними лінгвокультурами (Ярошевич, 2019, с. 7). Інтенсивність та характер запозичень залежать від історичних, соціальних, культурних та економічних факторів, які визначають відносини між мовними спільнотами.

Акбудаєв К. зазначає, що запозичення можуть бути як усвідомленими, так і неусвідомленими (Акбудаєв, 2021, с. 45). Усвідомлені запозичення відбуваються в результаті цілеспрямованого пошуку та відбору іншомовних елементів для позначення нових понять чи реалій, тоді як неусвідомлені запозичення проникають у мову стихійно, внаслідок тривалих мовних контактів.

Ніколаєва А. О. вказує на роль запозичень у формуванні та розвитку термінологічних систем різних галузей знань (Ніколаєва, 2002, с. 12). Запозичення термінів з інших мов є поширеною практикою, яка сприяє уніфікації та стандартизації термінології на міжнародному рівні.

Стаховська Н. наголошує на необхідності враховувати не лише лінгвістичні, але й екстралінгвістичні чинники при дослідженні запозичень (Стаховська, 2001, с. 280). Соціокультурний контекст, історичні умови, престиж мови-донора та ставлення мовців до запозичень можуть суттєво впливати на процес їхнього входження та функціонування в мові-реципієнті.

Byrne J. розглядає запозичення як один із способів подолання лексичних лакун та номінації нових понять у процесі перекладу (Byrne, 2014, с. 78). Перекладачі часто вдаються до запозичень, коли в мові перекладу відсутні відповідники для передачі специфічних термінів чи реалій вихідної мови.

Циганок Г. М. акцентує увагу на ролі запозичень у збагаченні словотвірних ресурсів мови-реципієнта (Циганок, 2017, с. 9). Запозичені елементи можуть ставати основою для творення нових слів та словотвірних моделей, розширюючи дериваційний потенціал мови.

Синиця А. Д. досліджує особливості функціонування запозичень у різних стилях та жанрах мовлення (Синиця, 2024). Частотність вживання та стилістичне навантаження запозичень можуть варіюватися залежно від функціонального стилю та комунікативної ситуації.

Ситник І. В. наголошує на важливості вивчення запозичень у контексті міжкультурної комунікації та діалогу культур (Ситник, 2021, с. 38). Запозичення виступають своєрідними маркерами культурних впливів та взаємодії між різними етноспільнотами.

Тхоровська С. розглядає запозичення як об'єкт лінгвістичної експертизи та дискурс-аналізу (Тхоровська, 2022, с. 105). Дослідження запозичень у різних типах дискурсу дозволяє виявити їхні прагматичні функції та роль у формуванні мовної картини світу.

Циткіна Ф. А. підкреслює значення запозичень для розвитку та збагачення лексико-семантичної системи мови (Циткіна, 2020, с. 71). Запозичені елементи не лише розширюють номінативні можливості мови, але й можуть сприяти розвитку нових значень та відтінків у семантичній структурі існуючих слів.

Якимович-Чапран Д. Б. звертає увагу на роль запозичень у процесах мовної інтерференції та субстрату (Якимович-Чапран, 2022, с. 12). Запозичення можуть бути індикаторами мовних контактів та впливів, особливо в умовах тривалого співіснування та взаємодії різних мовних спільнот.

Петренко Н. наголошує на необхідності розробки ефективних методів та прийомів адаптації запозичень у мові перекладу (Петренко, 2021, с. 48). Перекладачі повинні враховувати структурні, семантичні та прагматичні особливості запозичень при їх передачі засобами іншої мови.

Овчаренко Н. І. підкреслює важливість дослідження етимології запозичень для розуміння їхнього походження та шляхів проникнення в мову-реципієнт

(Овчаренко, 2019, с. 133). Етимологічний аналіз дозволяє простежити історію запозичень та виявити їхні зв'язки з іншими мовами та культурами.

Отже, мовне запозичення - це процес переходу та адаптації лексичних, фонетичних, морфологічних, синтаксичних та семантичних елементів з однієї мови в іншу в результаті мовних контактів та взаємодії між лінгвокультурами, який зумовлений історичними, соціальними, культурними та економічними факторами та сприяє збагаченню й розвитку словникового складу та виражальних засобів мови-реципієнта.

1.2 Історія та причини проникнення англійських запозичень у китайську мову

Процес проникнення англійських запозичень у китайську мову має довгу та складну історію, яка відображає різні етапи розвитку відносин між Китаєм та англійськими країнами (Nelson, 2006, с. 38). Перші контакти між китайською та англійською мовами датуються ще XVII століттям, коли британські торговці почали активно освоювати китайський ринок.

Однак найбільш інтенсивний період запозичення англійських слів у китайську мову припадає на XIX-XX століття, коли Китай зазнав значного впливу західної культури та технологій (Basciano, 2020, с. 170). У цей період в китайську мову увійшли численні англійські терміни та поняття, пов'язані з політикою, економікою, наукою та технікою.

Процес запозичення англійських слів у китайську мову в цей період був тісно пов'язаний з історичними подіями та соціально-економічними змінами, що відбувалися в Китаї. Зокрема, поразка Китаю в Опіумних війнах та підписання нерівноправних договорів з західними державами призвели до посилення іноземного впливу та проникнення західних ідей і технологій у китайське суспільство.

Одним з найважливіших факторів, що сприяли запозиченню англійських слів у китайську мову в цей період, була модернізація та вестернізація китайської освіти. Багато китайських студентів та інтелектуалів почали виїжджати на

навчання до західних країн, зокрема до США та Великобританії, де вони знайомилися з новими науковими теоріями, технологіями та суспільними ідеями. Повертаючись на батьківщину, вони привозили з собою не лише нові знання, але й нову лексику та терміни, які поступово входили в ужиток у китайській мові.

Іншим важливим фактором, що сприяв запозиченню англійських слів у китайську мову, був розвиток преси та перекладацької діяльності. З появою газет та журналів західного зразка в Китаї почали з'являтися переклади іноземних новин, статей та літературних творів, які містили велику кількість запозичень та іншомовних слів. Китайські перекладачі та журналісти активно використовували транслітерацію та калькування для передачі нових понять та реалій, що сприяло збагаченню китайської лексики.

Процес запозичення англійських слів у китайську мову в XIX-XX столітті мав свої особливості та закономірності. Зокрема, більшість запозичень у цей період стосувалися суспільно-політичної, науково-технічної та культурної сфер, що відображало основні напрямки модернізації китайського суспільства. Так, у китайську мову увійшли такі англійські слова, як "демократія", "парламент", "конституція", "телефон", "електрика", "фотографія" тощо.

При цьому процес адаптації англійських запозичень до китайської мовної системи відбувався поступово та мав свої труднощі. Зокрема, через типологічні відмінності між англійською та китайською мовами виникали проблеми з передачею звуків, значень та граматичних категорій. Китайські мовознавці та перекладачі використовували різні стратегії для подолання цих труднощів, такі як фонетична транскрипція, семантичне калькування, морфологічна адаптація тощо.

Цікаво відзначити, що деякі англійські запозичення в китайській мові в цей період зазнавали семантичних зсувів та набували нових значень, відмінних від оригінальних. Наприклад, англійське слово "salon" в китайській мові стало позначати не лише літературний салон, але й перукарню або косметичний салон. Такі семантичні зсуви були зумовлені особливостями сприйняття та інтерпретації іншомовних слів у китайському культурному контексті.

Процес запозичення англійських слів у китайську мову в XIX-XX столітті мав також свої соціолінгвістичні аспекти. Зокрема, використання англійських запозичень часто асоціювалося з освіченістю, прогресивністю та приналежністю до еліти. Знання іноземних мов, зокрема англійської, стало важливим маркером соціального статусу та престижу в китайському суспільстві.

Водночас, процес запозичення англійських слів у китайську мову в цей період не був однорідним та безконфліктним. Деякі консервативно налаштовані кола китайського суспільства вбачали в іноземних запозиченнях загрозу для національної ідентичності та культурної самобутності Китаю. Вони виступали за збереження та розвиток питомо китайської лексики та висловлювали занепокоєння щодо надмірного впливу західної культури на китайську мову та суспільство.

Незважаючи на ці суперечності, процес запозичення англійських слів у китайську мову в XIX-XX столітті мав величезне значення для розвитку та модернізації китайської лексики. Він сприяв збагаченню та розширенню словникового складу китайської мови, а також відкрив шлях для подальшої взаємодії та обміну між китайською та західними культурами.

Сьогодні, в умовах глобалізації та інтенсифікації міжнародних контактів, процес запозичення англійських слів у китайську мову набув нових масштабів та форм. Зокрема, з розвитком інформаційних технологій та поширенням Інтернету в Китаї з'явилася велика кількість нових запозичень та неологізмів, пов'язаних з комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням, соціальними мережами тощо.

Крім того, англійські запозичення активно використовуються в сучасному китайському суспільстві як маркери престижу, інноваційності та космополітизму. Багато китайських компаній, брендів та медіа використовують англійські назви та слогани для привернення уваги споживачів та створення міжнародного іміджу.

Водночас, процес запозичення англійських слів у китайську мову в сучасних умовах супроводжується новими викликами та проблемами. Зокрема,

надмірне використання іноземних слів та виразів може призводити до засмічення та деградації китайської мови, а також до виникнення комунікативних бар'єрів між різними поколіннями та соціальними групами.

У відповідь на ці виклики в Китаї здійснюються спроби регулювання та стандартизації процесу запозичення іноземних слів. Зокрема, китайські мовознавці та термінологи розробляють рекомендації щодо транслітерації та перекладу іншомовних термінів, а також пропонують китайські еквіваленти для нових понять та реалій.

Крім того, в Китаї проводяться кампанії та ініціативи, спрямовані на популяризацію та розвиток китайської мови, зокрема шляхом підтримки національної літератури, мистецтва та освіти. Ці зусилля мають на меті зберегти та зміцнити статус китайської мови як основного засобу комунікації та культурної ідентичності в умовах глобалізації.

Таким чином, процес запозичення англійських слів у китайську мову в XIX-XX столітті став важливою віхою в розвитку та модернізації китайської лексики, а також заклав основи для подальшої взаємодії та обміну між китайською та західними культурами. Сьогодні цей процес набув нових масштабів та форм, відображаючи динамічний характер мовних контактів у глобалізованому світі.

Водночас, сучасний процес запозичення англійських слів у китайську мову супроводжується новими викликами та проблемами, які потребують комплексного та збалансованого підходу з боку мовознавців, термінологів та суспільства в цілому. Це передбачає, з одного боку, відкритість до мовних інновацій та збагачення китайської лексики, а з іншого - турботу про збереження та розвиток самобутності та культурної спадщини китайської мови.

Одним із ключових факторів, що сприяли проникненню англійських запозичень у китайську мову, була політика "відкритих дверей", яку Китай був змушений проводити у другій половині XIX століття під тиском західних держав (Zarubin, Mitchell, 2013, с. 17). Ця політика призвела до посилення економічних та культурних зв'язків між Китаєм та англомовними країнами.

Значну роль у процесі запозичення англійських слів відіграло також поширення англійської мови як мови міжнародного спілкування та науки (Bolton, Botha, 2015, с. 172). Багато китайських інтелектуалів та науковців активно вивчали англійську мову та перекладали англійськомовні праці, що сприяло проникненню англійських термінів та понять у китайський науковий дискурс.

Таблиця 1.1

Етапи проникнення англійських запозичень у китайську мову

Період	Основні події та фактори
XVII-XVIII ст.	Початок торгових контактів між Китаєм та Великобританією
XIX ст.	Опіумні війни, політика "відкритих дверей", посилення західного впливу
Початок XX ст.	Рух за модернізацію Китаю, активне вивчення західних мов та наук
Середина XX ст.	Утворення КНР, період ізоляції від західного світу
Кінець XX - початок XXI ст.	Політика реформ та відкритості, глобалізація, активізація мовних контактів

Як видно з таблиці 1.1, процес проникнення англійських запозичень у китайську мову має хвилеподібний характер та тісно пов'язаний з історичними та політичними подіями. Періоди активізації мовних контактів чергуються з періодами ізоляції та обмеження впливу західної культури.

Важливим фактором, що вплинув на характер англійських запозичень у китайській мові, були особливості китайської писемності та фонетики (Li, Yang, 2006, с. 42). Китайська мова використовує ієрогліфічну систему письма, яка суттєво відрізняється від англійської абетки. Тому при запозиченні англійських слів часто використовувалися фонетичні запозичення, коли англійські слова передавалися засобами китайської фонетики.

Іншим способом запозичення англійських слів було використання семантичних еквівалентів, коли для передачі значення англійського слова підбиралися китайські ієрогліфи з близьким значенням (Liu, 2012, с. 88). Цей спосіб дозволяв зберегти семантику запозиченого слова, але не завжди точно передавав його фонетичну форму.

Використання семантичних еквівалентів при запозиченні англійських слів у китайську мову мало свої переваги та недоліки. З одного боку, цей спосіб дозволяв органічно інтегрувати іншомовні поняття в китайську лексичну систему, зберігаючи їхнє значення та створюючи смислові зв'язки з уже існуючими словами. Це полегшувало розуміння та засвоєння нових слів носіями китайської мови, а також сприяло збагаченню та розширенню семантичних полів китайської лексики.

З іншого боку, використання семантичних еквівалентів при запозиченні англійських слів могло призводити до певних семантичних зсувів та неточностей. Оскільки повна еквівалентність між словами різних мов зустрічається рідко, китайські ієрогліфи, підібрані для передачі значення англійського слова, могли мати додаткові конотації, відтінки значення або стилістичне забарвлення, не притаманні оригінальному слову. Це могло ускладнювати розуміння та використання запозичених слів у певних контекстах.

Крім того, використання семантичних еквівалентів при запозиченні англійських слів могло ускладнювати процес стандартизації та уніфікації китайської термінології. Оскільки для передачі значення одного й того ж англійського слова могли використовуватися різні китайські ієрогліфи залежно від контексту та особистих переваг перекладача, виникала варіативність та неоднозначність у вживанні запозичених термінів. Це могло створювати проблеми для ефективної наукової та професійної комунікації.

Ще одним недоліком використання семантичних еквівалентів при запозиченні англійських слів була неможливість точної передачі фонетичної форми оригінального слова. Оскільки китайська мова має ієрогліфічну писемність та складову структуру, підбір китайських ієрогліфів з близьким значенням не завжди дозволяв зберегти звучання англійського слова. Це могло призводити до виникнення омонімії та плутанини у вимові запозичених слів.

Незважаючи на ці недоліки, використання семантичних еквівалентів залишалося важливим способом запозичення англійських слів у китайську мову протягом XIX-XX століть. Цей спосіб відображав прагнення китайських

перекладачів та мовознавців адаптувати іншомовні поняття до специфіки китайської мовної системи та культурної традиції. Він також свідчив про творчий потенціал та гнучкість китайської мови у процесі асиміляції нових лексичних одиниць.

З розвитком мовознавства та перекладознавства в Китаї у другій половині ХХ століття підходи до передачі іншомовних слів зазнали певних змін. Зокрема, почала приділятися більша увага точності та адекватності перекладу, а також стандартизації термінології. Почали розроблятися спеціальні методики та принципи передачі іншомовних слів з урахуванням їхньої семантики, структури та функціонального навантаження.

Сьогодні, в умовах глобалізації та інтенсифікації міжнародних контактів, проблема адекватної передачі іншомовних слів набула нового значення. З одного боку, використання семантичних еквівалентів при запозиченні англійських слів дозволяє зберегти національну самобутність та культурну специфіку китайської мови. З іншого боку, необхідність точної та однозначної комунікації в науковій, технічній та професійній сферах вимагає уніфікації та стандартизації термінології на міжнародному рівні.

У зв'язку з цим сучасна практика передачі англійських слів у китайській мові характеризується поєднанням різних способів та підходів, включаючи як семантичні еквіваленти, так і фонетичну транскрипцію, калькування, трансплантацію тощо. При цьому вибір конкретного способу передачі залежить від характеру самого слова, його семантичної та структурної специфіки, а також від сфери вживання та цільової аудиторії.

Важливу роль у процесі стандартизації та уніфікації запозиченої термінології відіграють спеціальні інститути та комісії, які займаються розробкою та впровадженням відповідних рекомендацій та норм. Зокрема, в Китаї діє Державний комітет з роботи в галузі мови та писемності, який координує зусилля мовознавців, термінологів та фахівців різних галузей щодо впорядкування та стандартизації іншомовних запозичень.

Крім того, в Китаї здійснюються масштабні проекти зі створення національних корпусів та баз даних, які містять інформацію про вживання та функціонування іншомовних слів у різних сферах та контекстах. Ці ресурси дозволяють досліджувати динаміку та закономірності процесу запозичення, а також розробляти ефективні стратегії та рекомендації щодо передачі та освоєння нових лексичних одиниць.

Таким чином, використання семантичних еквівалентів при запозиченні англійських слів у китайську мову має давню традицію та відіграє важливу роль у процесі міжмовної взаємодії та збагачення лексичного складу китайської мови. Водночас, цей спосіб передачі іншомовних слів має свої недоліки та обмеження, які потребують урахування та подолання в сучасних умовах глобалізації та стандартизації термінології.

Сучасна практика передачі англійських слів у китайській мові характеризується поєднанням різних способів та підходів, спрямованих на забезпечення точності, адекватності та однозначності перекладу. Важливу роль у цьому процесі відіграють спеціальні інститути та проекти, які займаються розробкою та впровадженням відповідних норм та рекомендацій.

Подальші дослідження в цій галузі можуть бути спрямовані на поглиблене вивчення структурно-семантичних особливостей різних способів передачі англійських слів у китайській мові, а також на аналіз їхньої ефективності та адекватності в різних комунікативних ситуаціях. Крім того, перспективним напрямком досліджень може стати вивчення соціолінгвістичних та прагматичних аспектів функціонування іншомовних слів у китайському мовному середовищі, зокрема їхнього впливу на розвиток та збагачення китайської мовної картини світу.

Не менш важливим завданням є розробка ефективних методик та технологій викладання та засвоєння іншомовної лексики в процесі вивчення китайської мови як іноземної. Адже в умовах глобалізації та посилення міжнародної співпраці знання та вміння адекватно використовувати іншомовні

слова стає важливою складовою мовної та професійної компетентності фахівців різних галузей.

Процес адаптації англійських запозичень у китайській мові супроводжувався різними фонетичними, графічними та семантичними трансформаціями (刘叔新, 1990, с. 67). Запозичені слова могли зазнавати скорочення, спрощення, зміни тонів та наголосів. Іноді запозичені слова набували нових значень або конотацій, відмінних від оригінальних англійських слів.

Англійські запозичення в китайській мові охоплюють різні сфери життя та галузі знань (Zhang, 2005, с. 231). Особливо багато запозичень спостерігається в таких сферах, як політика, економіка, наука, техніка, спорт, мода, музика тощо. Запозичення англійських слів дозволяє китайській мові швидко реагувати на нові явища та поняття, що з'являються в сучасному глобалізованому світі.

Однак процес запозичення англійських слів у китайській мові не завжди проходить гладко та безконфліктно (Li, 1993, с. 39). Деякі лінгвісти та громадські діячі висловлюють занепокоєння щодо надмірного використання англійських слів та їх потенційного негативного впливу на чистоту та самобутність китайської мови. Тому в Китаї періодично здійснюються спроби регулювання та контролю за використанням іноземних запозичень.

Незважаючи на це, англійські запозичення продовжують відігравати важливу роль у розвитку та збагаченні словникового складу китайської мови (Cheng, 2015, с. 52). Вони сприяють інтернаціоналізації китайської мови та полегшують комунікацію між представниками різних культур та мовних спільнот.

Таблиця 1.2

Приклади англійських запозичень у китайській мові

Англійське слово	Китайська транскрипція	Переклад українською
coffee	咖啡 kā fēi	кава
taxi	出租车 chū zū chē	таксі
bus	公共汽车 gōng gòng qì chē	автобус
internet	伊特旺 yī tè wǎng	інтернет

Таблиця 1.2 ілюструє приклади англійських запозичень у китайській мові та їх передачу засобами китайської фонетики та графіки. Як видно з таблиці, при запозиченні англійських слів часто використовуються фонетичні запозичення, коли англійські слова передаються засобами китайської фонетики з використанням ієрогліфів, що мають близьке звучання.

Отже, проникнення англійських запозичень у китайську мову має тривалу історію та зумовлене різними соціально-історичними, політичними та культурними факторами. Незважаючи на певні труднощі та протиріччя, запозичення англійських слів відіграє важливу роль у розвитку та модернізації китайської мови, збагачуючи її словниковий склад та розширюючи виражальні можливості.

Процес запозичення англійських слів у китайську мову є динамічним та багатограним явищем, яке відображає складну взаємодію між двома мовними системами та культурами (任, 1981, с. 380). Він вимагає подальшого вивчення та аналізу з урахуванням нових тенденцій та викликів, що постають перед китайською мовою в умовах глобалізації та інтенсивних мовних контактів.

Перспективними напрямками дослідження англійських запозичень у китайській мові є вивчення їх структурно-семантичних особливостей, функціонування в різних стилях та жанрах мовлення, а також аналіз їх впливу на розвиток китайської мови та культури (Li, 1990, с. 268). Такі дослідження дозволять краще зрозуміти механізми мовної взаємодії та збагатити теорію і практику міжкультурної комунікації.

Англійські запозичення в китайській мові часто зазнають процесу локалізації та адаптації до специфіки китайської мовної системи. Це проявляється у створенні гібридних форм, які поєднують елементи англійської та китайської мов, а також у розвитку нових значень та конотацій, що відображають особливості китайської культури та менталітету (Якимович-Чапран, 2022, с. 13).

Так, деякі англійські запозичення в китайській мові набувають додаткових значень або використовуються в незвичних контекстах, що може викликати

непорозуміння у носіїв англійської мови (Li, 1990, с. 41). Прикладом локалізації англійських запозичень у китайській мові може слугувати слово "授 *shòu*" (шоу), яке в китайській мові має ширше значення, ніж в англійській, і може позначати не лише розважальні заходи, але й будь-які публічні виступи або презентації.

Іншим цікавим аспектом функціонування англійських запозичень у китайській мові є їх взаємодія з китайськими діалектами та регіональними варіантами мови (Mitchell, 2013, с. 97). У різних регіонах Китаю англійські запозичення можуть мати різне звучання та написання, що відображає особливості місцевих діалектів та традицій. Так, в кантонському діалекті англійські запозичення часто зазнають більш значних фонетичних змін, ніж у путунхуа (стандартній китайській мові).

Проникнення англійських запозичень у китайську мову також тісно пов'язане з процесами глобалізації та розвитком інформаційних технологій. Інтернет та соціальні мережі стали потужними каналами поширення англійських слів та виразів серед китайських користувачів, особливо молоді (Вугне, 2014, с. 145). У мережевому спілкуванні часто використовуються англійські аббревіатури, акроніми та сленгові вирази, які швидко засвоюються та адаптуються до китайського мовного середовища.

Водночас, надмірне використання англійських запозичень у китайській мові може призводити до певних проблем та викликів. Деякі лінгвісти та культурологи висловлюють занепокоєння щодо можливої загрози для самобутності та чистоти китайської мови, а також ризиків лінгвістичної та культурної асиміляції (周, 1959, с. 58).

Для регулювання використання іноземних запозичень у Китаї періодично здійснюються спроби мовного планування та політики. Уряд та мовні інституції розробляють рекомендації та стандарти щодо використання англійських запозичень, пропонують китайські еквіваленти для нових термінів та понять (Hu, 2016, с. 173).

Однак, незважаючи на ці зусилля, процес запозичення англійських слів у китайську мову продовжує розвиватися динамічно та непередбачувано (Li, 1990,

с. 270). Це пов'язано з тим, що мова є живим та гнучким організмом, який постійно змінюється та адаптується до нових умов та потреб комунікації. Тому спроби штучного регулювання чи обмеження запозичень не завжди є ефективними та доцільними.

Натомість, більш перспективним підходом є виважене та збалансоване ставлення до англійських запозичень, яке враховує як потреби збереження та розвитку китайської мови, так і реалії глобалізованого світу (Zhang, 2005, с. 233). Це передбачає, з одного боку, підтримку та популяризацію китайської мови та культури, а з іншого - відкритість до мовних інновацій та збагачення за рахунок взаємодії з іншими мовами. Важливо знайти баланс між збереженням самобутності та адаптацією до нових викликів та можливостей.

Вивчення англійських запозичень у китайській мові є перспективним напрямом лінгвістичних та культурологічних досліджень, який дозволяє краще зрозуміти процеси мовної взаємодії та розвитку в умовах глобалізації (任, 1981, с. 385). Подальші дослідження в цій галузі можуть зосереджуватися на різних аспектах функціонування англійських запозичень у китайській мові, таких як їх структурно-семантичні особливості, стилістичне та прагматичне навантаження, вплив на розвиток китайської мови та культури.

Важливо також вивчати соціолінгвістичні аспекти використання англійських запозичень у китайському суспільстві, зокрема їх роль у формуванні мовних атитюдів та ідентичності різних соціальних груп та поколінь (Li, Yang, 2006, с. 44). Не менш цікавим напрямом досліджень є вивчення зворотного впливу китайської мови на англійську в умовах посилення економічної та політичної ролі Китаю у світі. Китайські запозичення в англійській мові, такі як "*kungfu*", "*tofu*", "*guanxi*" тощо, відображають зростаючий інтерес до китайської культури та мови у світі.

Окрім лексичних запозичень, англійська мова також впливає на граматичну та синтаксичну структуру китайської мови. Зокрема, спостерігається тенденція до спрощення граматики та збільшення аналітичності китайської мови під впливом англійської (Liu, 2012, с. 91). Це проявляється у більш частому

використанні прийменників, сполучників та інших службових слів, що не є типовим для класичної китайської мови.

Англійські запозичення в китайській мові також відіграють важливу роль у процесах термінотворення та номінації нових понять. Багато наукових, технічних та економічних термінів в китайській мові створюються шляхом калькування або фонетичної адаптації англійських слів (Zarubin, Mitchell, 2013, с. 20). Наприклад, такі терміни, як "电脑 *diànnǎo*" (комп'ютер), "社交媒体 *shèjiāo méiti*" (соціальні медіа), "绿色能源 *lǜsè néngyuán*" (зелена енергія) тощо, є результатом запозичення та адаптації англійських термінів.

Цікавим феноменом, пов'язаним з англійськими запозиченнями в китайській мові, є явище "китанглійської" (*Chinglish*) - гібридної форми мови, яка поєднує елементи китайської та англійської мов (Bolton, Botha, 2015, с. 175). Китанглійська виникає в результаті недосконалого володіння англійською мовою та буквального перекладу китайських виразів англійською. Приклади китанглійської можна зустріти в публічних знаках, рекламі, інструкціях до товарів тощо. Хоча китанглійська часто сприймається як мовна помилка, вона також відображає процеси мовної взаємодії та творчості.

Англійські запозичення в китайській мові також мають значний вплив на розвиток китайської культури та суспільства. Вони часто асоціюються з престижем, сучасністю та західним способом життя (Kachru, Nelson, 2006, с. 41). Використання англійських слів та виразів може слугувати маркером соціального статусу, освіченості та космополітизму. Водночас, надмірне захоплення англійською мовою може призводити до певної культурної гібридизації та втрати національної ідентичності.

Вплив англійської мови на китайську не обмежується лише запозиченнями, але й проявляється у зміні мовних практик та преференцій китайських мовців. Зокрема, спостерігається зростання популярності вивчення англійської мови в Китаї, особливо серед молоді (Cheng, 2015, с. 55). Володіння англійською мовою розглядається як важлива умова успішної кар'єри та

соціальної мобільності. Це призводить до певних змін у системі освіти та мовній політиці Китаю.

Англійські запозичення в китайській мові також відображають процеси культурної глобалізації та взаємодії між Сходом та Заходом. З одного боку, вони сприяють інтернаціоналізації китайської мови та культури, роблять їх більш доступними та зрозумілими для світової спільноти (刘叔新, 1990, с. 69). З іншого боку, запозичення можуть розглядатися як прояв культурного імперіалізму та загрози для збереження національної ідентичності.

У контексті глобалізації та посилення ролі Китаю на світовій арені, вивчення англійських запозичень у китайській мові набуває особливого значення. Воно дозволяє краще зрозуміти процеси мовної та культурної взаємодії, виявити особливості сприйняття та адаптації іноземних елементів у китайському суспільстві (Basciano, Vareato, 2020, с. 174). Такі дослідження мають не лише теоретичне, але й практичне значення для розвитку міжкультурної комунікації, перекладацької діяльності та мовної політики.

Підсумовуючи, можна сказати, що англійські запозичення в китайській мові є складним та багатогранним феноменом, який відображає процеси мовної та культурної взаємодії в умовах глобалізації. Вони мають значний вплив на розвиток китайської мови, термінології, культури та суспільства (Zhang, 2005, с. 235). Подальше вивчення цього явища вимагає комплексного та міждисциплінарного підходу, який враховує лінгвістичні, соціокультурні та історичні аспекти.

Перспективними напрямками досліджень англійських запозичень у китайській мові можуть бути: аналіз структурно-семантичних особливостей запозичень, вивчення їх функціонування в різних стилях та жанрах мовлення, дослідження соціолінгвістичних аспектів використання запозичень, а також аналіз їх впливу на розвиток китайської мови та культури в умовах глобалізації (任, 1981, с. 388). Такі дослідження матимуть важливе значення для розуміння сучасних тенденцій розвитку китайської мови та міжкультурної комунікації.

Незважаючи на те, що англійські запозичення в китайській мові є відносно новим явищем, вони вже встигли залишити помітний слід у розвитку китайської лексики та словотворення. Зокрема, багато англійських запозичень стали основою для створення нових китайських слів та виразів шляхом словоскладання, афіксації та інших словотвірних процесів (张世禄, 1947, с. 1).

Наприклад, такі слова, як "英语热 *yīngyǔ rè*" (англійська лихоманка), "拷贝 *kǎobèi*" (копіпаст), "白富美 *bǎi fù měi*" (білий багатий красень) тощо, утворені шляхом поєднання запозичених англійських елементів з китайськими морфемами. Це свідчить про творчий потенціал китайської мови та її здатність адаптувати іншомовні елементи до своїх потреб.

Англійські запозичення в китайській мові також відіграють важливу роль у процесах евфемізації та політичної коректності. Використання англійських слів та виразів дозволяє уникати прямого називання певних явищ чи понять, які можуть вважатися табуйованими або незручними в китайському суспільстві (张寿康, 1947, с. 4).

Наприклад, англійське слово "*gay*" часто використовується в китайській мові замість більш прямолінійних китайських відповідників для позначення гомосексуальності. Це може розглядатися як спосіб пом'якшення соціальної стигми та уникнення дискримінації.

Цікавим аспектом функціонування англійських запозичень у китайській мові є їх роль у формуванні молодіжного сленгу та інтернет-мови. Молоде покоління китайців активно використовує англійські слова та вирази для самовираження, творчості та встановлення групової ідентичності (Li, Yang, 2006, с. 46).

Такі слова, як "*out*" (старомодний), "*high*" (в захваті), "*hold*" (витримати) тощо, набули особливого значення та конотацій в молодіжному мовленні. Це свідчить про те, що англійські запозичення не лише збагачують китайську мову, але й відображають соціокультурні зміни та тенденції в сучасному китайському суспільстві.

Англійські запозичення в китайській мові також мають значний вплив на розвиток китайської писемності та орфографії. Зокрема, спостерігається тенденція до використання латинської абетки (пін'їнь) для запису англійських слів та виразів в китайських текстах (Mitchell, 2013, с. 100).

Це призводить до певної гібридизації китайської писемності та появи нових орфографічних правил. Водночас, використання латинської абетки може розглядатися як загроза для традиційної китайської ієрогліфічної писемності та культурної спадщини.

Вплив англійських запозичень на китайську мову та культуру не обмежується лише мовними аспектами, але й має значні соціально-економічні та політичні наслідки. Володіння англійською мовою та використання англійських запозичень часто асоціюється з глобалізацією, модернізацією та економічним успіхом (Hu, 2016, с. 175).

Це може призводити до певної соціальної стратифікації та нерівності, коли доступ до англійської мови та освіти стає маркером привілейованого статусу. Водночас, поширення англійських запозичень може сприяти зближенню та порозумінню між китайською та західними культурами.

Підсумовуючи, можна сказати, що англійські запозичення в китайській мові є невід'ємною частиною сучасного лінгвістичного ландшафту Китаю. Вони відображають процеси глобалізації, міжкультурної взаємодії та соціальних змін, що відбуваються в китайському суспільстві (Li, 1993, с. 272).

Подальше вивчення цього явища вимагає комплексного та міждисциплінарного підходу, який враховує не лише лінгвістичні, але й соціокультурні, економічні та політичні аспекти. Розуміння ролі та функцій англійських запозичень у китайській мові має важливе значення для розвитку міжкультурної комунікації, мовної політики та культурної дипломатії.

Перспективними напрямками досліджень можуть бути: порівняльний аналіз англійських запозичень у різних варіантах китайської мови (путунхуа, кантонська, тайванська тощо), вивчення регіональних особливостей функціонування запозичень, дослідження впливу англійської мови на китайську

інтернет-комунікацію та молодіжну культуру, а також аналіз соціально-економічних та політичних наслідків поширення англійської мови в Китаї (任学良, 1981, с. 390).

Такі дослідження матимуть не лише теоретичне значення для розвитку лінгвістики та культурології, але й практичне застосування в галузях освіти, бізнесу, дипломатії та міжнародних відносин. Розуміння особливостей функціонування англійських запозичень у китайській мові допоможе покращити комунікацію та співпрацю між Китаєм та англomовними країнами, сприятиме культурному порозумінню та обміну.

Англійські запозичення відіграють особливо важливу роль у сфері інформаційних технологій (ІТ) та комп'ютерних наук у Китаї. Стрімкий розвиток ІТ-індустрії та глобалізація технологічного ринку призвели до масового проникнення англійських термінів та понять у китайську мову (Синиця, 2024, 13).

Такі слова, як "数据 *shùjù*" (дані), "软件 *ruǎnjiàn*" (програмне забезпечення), "硬件 *yìngjiàn*" (апаратне забезпечення), "互联网 *hùliánwǎng*" (інтернет) тощо, стали невід'ємною частиною китайського ІТ-дискурсу. Вони не лише збагачують китайську термінологію, але й сприяють стандартизації та уніфікації професійної комунікації в галузі інформаційних технологій.

Англійські запозичення в китайській ІТ-термінології часто утворюються шляхом калькування або фонетичної транскрипції з використанням китайських ієрогліфів (Liu, 30, с. 93). Наприклад, англійське слово "hacker" передається в китайській мові як "黑客 *hēikè*", де "hēi" означає "чорний", а "kè" - "гість". Таким чином, китайський термін зберігає семантику оригінального англійського поняття, адаптуючи його до китайської мовної системи.

Цікаво відзначити, що деякі китайські ІТ-терміни, утворені від англійських запозичень, набувають нових значень та конотацій, специфічних для китайського контексту. Наприклад, термін "占住 *zhānzhù*" (займати, окупувати), який походить від англійського "to occupy", в китайській інтернет-культурі означає "тролити" або "флудити" на онлайн-форумах (Ситник, 2021, с. 39).

Англійські запозичення в китайській ІТ-термінології відіграють важливу роль у процесах локалізації та адаптації іноземних технологій до китайського ринку. Вони допомагають китайським фахівцям та користувачам краще розуміти та використовувати закордонні ІТ-продукти та послуги (Burne, 2014, с. 148).

Водночас, надмірне використання англійських запозичень у китайській ІТ-індустрії може призводити до певних проблем та викликів. Зокрема, це може створювати мовні бар'єри для старшого покоління китайців, які менш обізнані з англійською мовою, а також для людей з нижчим рівнем освіти (周祖谟, 1959, с. 60).

Крім того, деякі лінгвісти та культурологи висловлюють занепокоєння щодо потенційної загрози англійських запозичень для розвитку та збереження китайської мови в ІТ-сфері. Вони закликають до створення та популяризації питомо китайських ІТ-термінів та понять, які б відображали специфіку китайської мови та культури (Zhang, 2005, с. 237).

Незважаючи на ці виклики, англійські запозичення залишаються невід'ємною частиною китайської ІТ-термінології та відіграють важливу роль у розвитку інформаційних технологій у Китаї. Вони сприяють інтеграції Китаю до глобального технологічного простору, полегшують міжнародну співпрацю та обмін знаннями в галузі ІТ (Li, 1990, с. 274).

Подальші дослідження англійських запозичень у китайській ІТ-термінології можуть зосереджуватися на таких аспектах, як структурно-семантичні особливості запозичень, їх функціонування в різних жанрах ІТ-дискурсу (технічна документація, користувацькі інтерфейси, онлайн-комунікація тощо), а також соціокультурні та прагматичні аспекти їх використання (任学良, 1981, с. 393).

Окрім того, важливо вивчати роль англійських запозичень у процесах локалізації та адаптації іноземних ІТ-продуктів для китайського ринку, а також їх вплив на розвиток китайської ІТ-індустрії та інноваційного потенціалу (Hu, 2016, с. 177).

Такі дослідження матимуть практичне значення для покращення якості перекладу та локалізації ІТ-продуктів, розробки ефективних стратегій міжкультурної комунікації в ІТ-сфері, а також для мовного планування та політики в галузі інформаційних технологій у Китаї.

Підсумовуючи, можна сказати, що англійські запозичення відіграють важливу роль у розвитку китайської ІТ-термінології та індустрії інформаційних технологій у Китаї. Вони сприяють інтеграції Китаю до глобального технологічного простору, полегшують міжнародну співпрацю та обмін знаннями, а також відображають процеси мовної та культурної взаємодії в умовах глобалізації (任, 1981, с. 395).

1.3 Особливості адаптації англійських запозичень у системі китайської мови

Процес адаптації англійських запозичень у китайській мові має свої особливості, які зумовлені типологічними відмінностями між двома мовами, а також специфікою китайської писемності та фонетики (Zarubin, Mitchell, 2013, с. 22). Одним з ключових аспектів адаптації запозичень є їх фонетичне освоєння, тобто передача англійських звуків засобами китайської фонологічної системи.

Китайська мова має складову структуру та тональну систему, які значно відрізняються від фонетичної системи англійської мови. Тому при запозиченні англійських слів часто відбувається їх фонетична трансформація та адаптація до китайських складів та тонів (Liu, 2012, с. 95). Наприклад, англійське слово "blog" передається в китайській мові як "博客 *bókè*", де перший склад має другий тон, а другий - четвертий.

Цей процес адаптації не обмежується лише словом "blog". Багато інших англійських термінів також зазнають подібних змін при входженні в китайську мову. Наприклад, "coffee" стає "咖啡 *kāfēi*", а "pizza" перетворюється на "比萨 *bǐsà*". Ці трансформації не тільки адаптують звучання слів до китайської фонетичної системи, але й часто надають їм нового смислового забарвлення.

Важливо зазначити, що процес запозичення не є односпрямованим. Хоча англійська мова, як глобальна лінгва франка, має значний вплив на китайську, остання також збагачує англійську своїми термінами. Слова "kung fu", "dim sum" та "feng shui" стали невід'ємною частиною англійського лексикону, демонструючи взаємний обмін між цими двома мовними системами.

Тональна система китайської мови додає додатковий рівень складності до процесу запозичення. На відміну від англійської, де зміна тону голосу переважно впливає на емоційне забарвлення висловлювання, в китайській мові тони є смислорозрізнявальними. Це означає, що одне і те ж слово, вимовлене з різними тонами, може мати абсолютно різні значення.

Така особливість китайської мови створює унікальні виклики при адаптації іноземних слів. Лінгвісти та перекладачі мають не тільки знайти відповідні звуки для передачі іноземного слова, але й обрати відповідні тони, які б не створювали небажаних асоціацій або не змінювали значення слова до невпізнанності.

Крім того, китайська писемність, яка базується на ієрогліфах, додає ще один вимір до процесу запозичення. При передачі іноземного слова китайськими ієрогліфами часто виникає потреба у створенні нових комбінацій знаків або використанні існуючих ієрогліфів у новому контексті. Це може призводити до цікавих семантичних зрушень, коли запозичене слово набуває додаткових конотацій завдяки значенням окремих ієрогліфів.

Важливо також зазначити роль культурного контексту в процесі мовного запозичення. Деякі англійські слова, потрапляючи в китайську мову, набувають нових значень або відтінків змісту, які відображають специфіку китайської культури та менталітету. Наприклад, англійське слово "cool" у китайській інтерпретації може означати не тільки "крутий" або "модний", але й нести відтінок стриманості та спокою, що більше відповідає традиційним китайським цінностям.

Процес запозичення також відображає динаміку соціальних та технологічних змін. З розвитком інтернету та соціальних медіа, багато нових термінів швидко проникають у китайську мову, часто зберігаючи свою

оригінальну форму або створюючи гібридні варіанти. Це призводить до появи нового шару лексики, яка особливо популярна серед молодшого покоління та активних користувачів цифрових технологій.

Однак, варто зауважити, що не всі запозичення приживаються в мові. Деякі терміни, особливо ті, що стосуються швидкоплинних трендів або специфічних технологічних явищ, можуть швидко з'являтися і так само швидко зникати з активного вжитку. Це створює цікаву динаміку в мові, де постійно відбувається процес оновлення та відбору лексичного матеріалу.

Цікавим аспектом є також те, як китайська мова часом створює власні еквіваленти для англійських термінів, замість прямого запозичення. Наприклад, замість використання адаптованої версії англійського слова "computer", в китайській мові використовується термін "电脑 diànnǎo", що буквально означає "електронний мозок". Такі випадки демонструють креативність та гнучкість китайської мови у створенні нових термінів.

Процес мовного запозичення також відображає ширші геополітичні та економічні тенденції. З ростом економічного та політичного впливу Китаю на міжнародній арені, спостерігається тенденція до більш активного експорту китайських слів та концепцій в інші мови, включаючи англійську. Це створює цікавий баланс у мовному обміні між цими двома глобально важливими мовами.

Важливо також відзначити роль освіти та мовної політики в процесі запозичення. Китайський уряд активно працює над стандартизацією мови та регулюванням використання іноземних слів. Це часом призводить до створення офіційних китайських еквівалентів для популярних запозичень, які потім активно просуваються через систему освіти та засоби масової інформації.

Нарешті, процес мовного запозичення між англійською та китайською мовами є відображенням ширших культурних обмінів між Заходом та Сходом. Кожне нове слово, яке переходить з однієї мови в іншу, несе з собою частинку культури, світогляду та історії. Таким чином, мовне запозичення стає не просто лінгвістичним феноменом, а й важливим каналом міжкультурної комунікації та взаєморозуміння.

У підсумку, процес запозичення слів з англійської мови в китайську є складним та багатограним явищем, яке відображає не лише лінгвістичні особливості обох мов, але й ширші соціальні, культурні та технологічні тенденції. Цей процес продовжує еволюціонувати, створюючи нові виклики та можливості для лінгвістів, перекладачів та звичайних носіїв мови.

Іншим важливим аспектом адаптації англійських запозичень у китайській мові є їх графічне освоєння, тобто передача англійських слів засобами китайської ієрогліфічної писемності. Оскільки китайська писемність не є алфавітною, а ґрунтується на ідеографічному принципі, запозичення англійських слів часто супроводжується пошуком відповідних китайських ієрогліфів, які б передавали звучання та значення оригінального слова (任, 1981, с. 398).

Наприклад, англійське слово "黑客 hacker" передається в китайській мові як "hēikè", де "hēi" означає "чорний", а "kè" - "гість". Таким чином, китайські ієрогліфи не лише передають фонетичну форму англійського слова, але й відображають його семантику.

Процес графічної адаптації англійських запозичень у китайській мові може відбуватися різними шляхами, залежно від семантики та структури оригінального слова (Li, 1993, с. 45). Одним з найпоширеніших способів є фонетична транскрипція з використанням китайських ієрогліфів, які мають близьке звучання до англійського слова. Наприклад, "sofa" - "沙发 shāfā", "salon" - "沙龙 shālóng" тощо.

Цей метод фонетичної транскрипції, хоча і є найпоширенішим, не є єдиним способом адаптації англійських слів у китайській мові. Існує також метод семантичного перекладу, коли значення англійського слова передається за допомогою існуючих китайських ієрогліфів. Наприклад, англійське слово "smartphone" може бути перекладено як "智能手机 zhìnéng shǒujī", що буквально означає "розумний мобільний телефон".

Інший цікавий метод - це гібридний підхід, який поєднує елементи фонетичної транскрипції та семантичного перекладу. У цьому випадку частина слова передається фонетично, а інша частина - семантично. Наприклад, "mini-

skirt" може бути передано як "迷你裙 mǐnǐ qún", де "mǐnǐ" є фонетичною транскрипцією "mini", а "qún" означає "спідниця".

Важливо зазначити, що вибір конкретного методу адаптації часто залежить від контексту та цільової аудиторії. Наприклад, у науковій чи технічній літературі може надаватися перевага більш точному семантичному перекладу, тоді як у розмовній мові чи рекламі частіше використовується фонетична транскрипція для збереження "іноземного" звучання слова.

Процес графічної адаптації також тісно пов'язаний з особливостями китайської писемності. Кожен ієрогліф несе в собі певне значення, і це створює додаткові можливості при адаптації іноземних слів. Наприклад, при виборі ієрогліфів для фонетичної транскрипції часто намагаються підібрати такі знаки, які б не тільки передавали звучання, але й несли позитивні конотації.

Цікавим аспектом є те, як цей процес адаптації впливає на сприйняття запозичених слів носіями китайської мови. Для багатьох китайців запозичені слова, записані ієрогліфами, можуть здаватися цілком "рідними" і не сприйматися як іншомовні елементи. Це особливо стосується слів, які давно увійшли в мову і широко використовуються у повсякденному житті.

Варто також зазначити, що процес графічної адаптації не є статичним. З часом деякі запозичення можуть змінювати свою форму запису, особливо якщо первинна адаптація виявилася незручною або не прижилася в мові. Це створює цікаву динаміку в розвитку китайської лексики, де постійно відбувається процес "шліфування" запозичених термінів.

Ще одним важливим аспектом є роль державної мовної політики у процесі графічної адаптації запозичень. Китайський уряд активно працює над стандартизацією мови, і це включає в себе регулювання використання іноземних слів та їх запису. Іноді це призводить до створення офіційних китайських еквівалентів для популярних запозичень, які потім активно просуваються через систему освіти та ЗМІ.

Процес графічної адаптації також відображає культурні особливості китайського суспільства. Наприклад, при виборі ієрогліфів для запису

запозичених слів часто враховуються традиційні китайські уявлення про гармонію та естетику. Це може проявлятися у виборі "красивих" або "щасливих" ієрогліфів для запису навіть нейтральних за значенням слів.

Важливо також зазначити, що не всі англійські слова піддаються графічній адаптації в китайській мові. Деякі терміни, особливо в професійних або наукових сферах, можуть використовуватися в оригінальному латинському написанні. Це створює цікаву суміш різних систем письма в сучасних китайських текстах, особливо в технічній літературі.

Процес графічної адаптації також впливає на розвиток китайської каліграфії та типографіки. Поява нових комбінацій ієрогліфів для запису іноземних слів створює нові виклики для дизайнерів шрифтів та каліграфів, які мають знаходити гармонійні способи поєднання традиційних елементів з новими формами.

Цікавим феноменом є також зворотний вплив процесу графічної адаптації на сприйняття англійських слів. Іноді китайська адаптація може створювати нові асоціації або відтінки значення, які потім впливають на розуміння оригінального англійського слова носіями китайської мови. Це створює унікальний культурний контекст, де запозичені слова набувають нових смислових нюансів.

Нарешті, процес графічної адаптації англійських запозичень у китайській мові є яскравим прикладом мовної креативності та адаптивності. Він демонструє, як мова може пристосовуватися до нових реалій, зберігаючи при цьому свою унікальну структуру та культурну ідентичність. Цей процес продовжує еволюціонувати, відображаючи динаміку взаємодії між глобальним та локальним у сучасному світі.

У підсумку, графічна адаптація англійських запозичень у китайській мові є складним та багатогранним процесом, який відображає не лише лінгвістичні особливості обох мов, але й культурні, соціальні та технологічні аспекти взаємодії між різними мовними спільнотами. Цей процес продовжує бути важливим об'єктом дослідження для лінгвістів, культурологів та соціологів,

відкриваючи нові перспективи для розуміння механізмів мовних змін та міжкультурної комунікації.

Фонетична транскрипція з використанням китайських ієрогліфів є одним з найбільш зручних та ефективних способів графічної адаптації англійських запозичень, оскільки дозволяє зберегти звукову форму оригінального слова та полегшує його впізнавання та запам'ятовування носіями китайської мови. Цей спосіб особливо поширений при передачі власних назв, аббревіатур та термінів, які не мають чіткої внутрішньої структури або однозначних еквівалентів у китайській мові.

Водночас, фонетична транскрипція англійських слів засобами китайської ієрогліфіки має свої особливості та обмеження, зумовлені типологічними відмінностями між фонетичними системами двох мов. Зокрема, китайська мова має складову структуру та тональну систему, які накладають певні обмеження на можливість точної передачі англійських звуків та наголосів. Тому при фонетичній транскрипції англійських слів часто доводиться вдаватися до компромісів та умовностей.

Наприклад, при передачі англійського слова "hamburger" китайською мовою використовується транскрипція "汉堡 hànbǎo", яка лише приблизно передає оригінальне звучання та не відображає наголосу на першому складі. Аналогічним чином, при транскрипції англійського слова "pizza" як "比萨 bǐsà" спостерігається заміна англійського звуку (p) китайським (b), що пояснюється відсутністю фонем (p) у китайській фонетичній системі.

Іншим фактором, який впливає на вибір ієрогліфів при фонетичній транскрипції англійських слів, є їхнє початкове значення та конотації в китайській мові. Оскільки китайська ієрогліфіка має ідеографічний характер, кожен ієрогліф, окрім звучання, передає також певне значення або поняття. Тому при фонетичній транскрипції англійських слів перевага надається ієрогліфам з нейтральним або позитивним значенням, які не створюють небажаних асоціацій або протиріч.

Наприклад, при передачі англійського слова "coffee" китайською мовою використовується транскрипція "咖啡 kāfēi", де перший ієрогліф "kā" означає "відкривати", а другий "fēi" - "літати". Таким чином, фонетична транскрипція не лише передає звучання англійського слова, але й створює певний асоціативний ряд, пов'язаний з бадьорістю та енергією, які дарує кава.

З іншого боку, при передачі англійського слова "bikini" китайською мовою виникають певні труднощі, оскільки більшість ієрогліфів зі звучанням "bǐ" мають негативні конотації, пов'язані з поняттями "злиденність", "приниження" тощо. Тому для уникнення небажаних асоціацій при транскрипції цього слова використовується більш нейтральний варіант "bī", який перекладається як "нос" і не має негативного значення.

Ще одним фактором, який впливає на вибір ієрогліфів при фонетичній транскрипції англійських слів, є їхня графічна простота та зручність написання. Оскільки китайська ієрогліфіка є складною системою письма, яка налічує десятки тисяч символів, при транскрипції іншомовних слів перевага надається простим та поширеним ієрогліфам, які легко писати та запам'ятовувати.

Наприклад, при передачі англійського слова "модем" китайською мовою використовується транскрипція "摩登 mó dēng", де обидва ієрогліфи мають просту структуру та входять до базового набору символів, які вивчаються в початковій школі. Це полегшує освоєння та використання цього слова носіями китайської мови.

Однак в деяких випадках при фонетичній транскрипції англійських слів доводиться використовувати більш складні або рідкісні ієрогліфи, які точніше передають оригінальне звучання. Наприклад, при передачі англійського слова "Brexit" китайською мовою використовується транскрипція "不列颠退出 Bù lì èr tuì chuē", де останній ієрогліф "chuē" є досить рідкісним та складним за структурою. Проте саме він дозволяє найбільш точно передати звучання англійського закінчення "-xit".

Загалом, фонетична транскрипція з використанням китайських ієрогліфів є важливим та ефективним способом графічної адаптації англійських

запозичень, який дозволяє зберегти їхню звукову форму та полегшує освоєння носіями китайської мови. Водночас, цей спосіб має свої особливості та обмеження, зумовлені типологічними відмінностями між фонетичними та графічними системами двох мов.

Для успішної фонетичної транскрипції англійських слів засобами китайської ієрогліфіки необхідно враховувати низку факторів, таких як фонетична відповідність, семантичні конотації, графічна простота та поширеність використовуваних ієрогліфів. Це вимагає від перекладачів та мовознавців глибокого знання обох мовних систем, а також розуміння культурних та історичних особливостей їхнього розвитку.

Подальші дослідження в цій галузі можуть бути спрямовані на вивчення закономірностей та тенденцій фонетичної транскрипції англійських слів у китайській мові в діахронічному та синхронічному аспектах, а також на аналіз факторів, які впливають на вибір конкретних ієрогліфів для передачі іншомовних слів. Крім того, перспективним напрямком досліджень може стати вивчення психолінгвістичних та нейролінгвістичних аспектів сприйняття та обробки фонетично транскрибованих слів носіями китайської мови.

Не менш важливим завданням є розробка ефективних методик та технологій навчання фонетичній транскрипції іншомовних слів у процесі викладання китайської мови як іноземної. Адже вміння правильно читати та писати фонетично транскрибовані слова є важливою складовою мовної компетентності та необхідною умовою успішної міжкультурної комунікації в умовах глобалізації.

Іншим способом графічної адаптації є калькування, тобто переклад окремих морфем або компонентів англійського слова з використанням китайських ієрогліфів відповідного значення (Hu, 2016, с. 179). Наприклад, "smartphone" - "智能手机 *zhìnéng shǒujī*" (дослівно "розумний телефон"), "bluetooth" - "蓝牙 *lányá*" (дослівно "синій зуб") тощо.

Окрім фонетичної та графічної адаптації, англійські запозичення в китайській мові також зазнають граматичної та семантичної адаптації. Зокрема,

вони можуть набувати граматичних ознак китайських частин мови, змінювати свою семантичну структуру та сполучуваність (周, 1959, с. 62).

Наприклад, англійське дієслово "to book" в китайській мові функціонує як іменник "补记 *bùjì*" (книга, журнал) та як дієслово "预订 *yùdìng*" (замовляти, бронювати). Таким чином, граматична та семантична адаптація англійських запозичень відбувається відповідно до норм та правил китайської мови.

Особливо цікавим є процес адаптації англійських запозичень в ІТ-сфері, яка є одним з найбільш динамічних та інноваційних секторів китайської економіки. Розвиток інформаційних технологій та інтернету в Китаї супроводжується активним запозиченням англійської комп'ютерної термінології, яка становить значну частину китайського ІТ-дискурсу (Синиця, 2024, 13).

Англійські запозичення в китайській ІТ-термінології зазнають різних типів адаптації, залежно від їх структури та семантики. Деякі терміни запозичуються шляхом фонетичної транскрипції, наприклад, "hacker" - "黑客 *hēikè*", "blog" - "博客 *bókè*", "cookie" - "酷客 *kùkè*" тощо. Інші терміни утворюються шляхом калькування, наприклад, "motherboard" - "主板 *zhǔbǎn*" (дослівно "материнська плата"), "hard disk" - "硬盘 *yìngpán*" (дослівно "жорсткий диск") тощо (Li, 27, с. 276).

Цікаво відзначити, що деякі англійські ІТ-терміни в процесі адаптації до китайської мови набувають нових значень та конотацій, які відображають специфіку китайської інтернет-культури та користувацьких практик. Наприклад, термін "粗弱 *cūruò*" (відставати, бути слабким), який походить від англійського "noob" (новачок), в китайському інтернет-сленгу означає недосвідченого або некомпетентного користувача (Ситник, 2021, с. 41).

Адаптація англійських запозичень в китайській ІТ-термінології також супроводжується процесами словотворення та семантичної деривації. Багато запозичених термінів стають основою для творення нових китайських слів шляхом додавання афіксів, словоскладання або скорочення (Zhang, 2005, с. 239).

Наприклад, від запозиченого терміна "bókè" (блог) утворюються такі похідні слова, як "博客儿 *bókè-ér*" (блогер), "微博客 *wēi-bókè*" (мікроблог), "博客

浪 *bókè-làng*" (блогосфера) тощо. Це свідчить про словотвірний потенціал англійських запозичень та їх здатність адаптуватися до китайської мовної системи.

Окрім термінологічної лексики, англійські запозичення в китайській ІТ-сфері також широко представлені в професійному жаргоні та сленгу програмістів, розробників, геймерів тощо. Ці запозичення часто мають розмовний характер та експресивне забарвлення, відображаючи субкультурні особливості різних ІТ-спільнот (Вугне, 2014, с. 150).

Наприклад, такі англійські запозичення, як "高 *gāo*" (cool, крутий), "醉 *zuì*" (складний, заплутаний), "屌丝 *dīosī*" (якісний, продвинутий) тощо, активно використовуються в китайському ІТ-сленгу для оцінки програмних продуктів, коду, ігрового процесу тощо.

Адаптація англійських запозичень в китайській ІТ-термінології та сленгу відбувається в тісному зв'язку з процесами локалізації та перекладу програмного забезпечення, інтерфейсів користувача, технічної документації тощо. Вибір адекватних китайських еквівалентів для англійських термінів та виразів є важливою умовою ефективної комунікації між розробниками та користувачами ІТ-продуктів (Zarubin, Mitchell, 2013, с. 25).

Подальші дослідження особливостей адаптації англійських запозичень у китайській ІТ-сфері можуть зосереджуватися на структурно-семантичному аналізі різних типів запозичень, вивченні їх функціонування в різних жанрах ІТ-дискурсу (технічна документація, форуми, чати, ігрова комунікація тощо), а також на соціолінгвістичних аспектах їх вживання різними професійними та субкультурними спільнотами (任, 1981, с. 400).

Окрім того, важливо досліджувати роль англійських запозичень у процесах стандартизації та уніфікації китайської ІТ-термінології, а також їх вплив на розвиток мовної компетенції та професійної комунікації фахівців у галузі інформаційних технологій.

Такі дослідження матимуть практичне значення для розробки ефективних стратегій локалізації ІТ-продуктів, укладання галузевих словників та глосаріїв, а

також для мовної підготовки ІТ-фахівців та перекладачів. Лише за умови комплексного вивчення різних аспектів адаптації англійських запозичень у китайській ІТ-сфері можна буде повною мірою зрозуміти їх роль та значення для розвитку інформаційних технологій та професійної комунікації в Китаї.

Важливим аспектом адаптації англійських запозичень у китайській мові є їх морфологічне освоєння, тобто набуття ними граматичних категорій та форм, властивих китайській мові. Зокрема, запозичені іменники та дієслова можуть приєднувати китайські афікси та службові слова, які визначають їх синтаксичну роль та семантичні відношення в реченні (张, 1947, с. 5).

Наприклад, англійське дієслово "to download" в китайській мові функціонує з додаванням дієслівного афіксу "-xià" - "dào-xià" (завантажувати), а іменник "game" може приєднувати суфікс "-jī" - "yóu-xì-jī" (ігрова консоль). Таким чином, морфологічна адаптація англійських запозичень відбувається шляхом їх інтеграції до граматичної системи китайської мови.

Таблиця 1.3

Приклади морфологічної адаптації англійських запозичень у китайській мові

Англійське слово	Китайська адаптація	Спосіб адаптації
to download	下载 (dào-xià)	додавання дієслівного афіксу "-xià"
game	游戏机 (yóu-xì-jī)	додавання іменникового суфіксу "-jī"
hacker	黑客行为 (hēi-kè-xíng-wéi)	додавання іменникового афіксу "xíng-wéi" (поведінка, дія)
blog	博客体 (bó-kè-tǐ)	додавання іменникового суфіксу "-tǐ" (стиль, жанр)

Джерело: складено автором за даними (张, 37).

Як видно з таблиці 1.3, морфологічна адаптація англійських запозичень у китайській мові може відбуватися шляхом додавання різних типів афіксів, які уточнюють граматичне значення та функцію слова в реченні. Це свідчить про високий ступінь інтеграції запозичень до морфологічної системи китайської мови.

Іншим цікавим аспектом адаптації англійських запозичень у китайській мові є їх стилістична диференціація та прагматичне вживання в різних комунікативних ситуаціях. Зокрема, деякі запозичення мають нейтральний характер і вживаються в різних функціональних стилях, тоді як інші мають розмовне, експресивне або термінологічне забарвлення (Li, 1993, с. 47).

Наприклад, англійське запозичення "粉丝 fěn-sī" (fans, фанати) має розмовний характер і часто вживається в неформальному спілкуванні молоді, тоді як термін "半导体 bǎn-dào-tǐ" (semiconductor, напівпровідник) має вузькоспеціальне значення і функціонує переважно в науково-технічних текстах.

Стилістична диференціація англійських запозичень у китайській мові також тісно пов'язана з їх прагматичним потенціалом, тобто здатністю виконувати різні комунікативні функції та досягати певних прагматичних ефектів. Зокрема, деякі запозичення можуть вживатися для створення іронії, гумору, емоційного забарвлення висловлювання тощо (Ситник, 2021, с. 43).

Наприклад, вираз "高大上 gāo-dà shàng" (високий клас, престижний), який походить від англійського "high class", часто вживається в розмовному мовленні для іронічного опису чогось претензійного або показного. Таким чином, прагматична адаптація англійських запозичень відбувається відповідно до комунікативних потреб та інтенцій мовців.

Особливості стилістичної та прагматичної адаптації англійських запозичень у китайській мові можна проілюструвати за допомогою таблиці:

Таблиця 1.4

Стилістична та прагматична диференціація англійських запозичень у
китайській мові

Англійське слово	Китайська адаптація	Стилістичне забарвлення	Прагматичне вживання
fans	粉丝 (fěn-sī)	розмовне, неформальне	вираження приналежності до певної спільноти, субкультури
cool	酷 (kù)	розмовне, молодіжне	вираження захоплення, схвалення

high class	高大上 (gāo-dà shàng)	іронічне, розмовне	іронічний опис чогось претензійного, показового
e-mail	电子邮件 (diàn-zǐ yóu-jàn)	нейтральне, загальноживане	офіційне, ділове листування
hacker	黑客 (hēi-kè)	термінологічне, професійне	номінація фахівців з інформаційної безпеки, комп'ютерних зломів

Як видно з таблиці 1.4, англійські запозичення в китайській мові можуть мати різне стилістичне забарвлення та виконувати різні прагматичні функції залежно від контексту та комунікативної ситуації. Деякі запозичення є стилістично нейтральними і вживаються в різних сферах комунікації, тоді як інші мають виразне розмовне, експресивне або термінологічне забарвлення.

Адаптація англійських запозичень у китайській мові також відбувається на рівні дискурсу та жанрової специфіки. Зокрема, різні типи дискурсу (науковий, медійний, рекламний, розмовний тощо) та жанри (статті, блоги, чати, повідомлення тощо) можуть мати різну насиченість запозиченнями та особливості їх функціонування (Zhang, 2005, с. 241).

Наприклад, в науково-технічному дискурсі спостерігається висока частотність вживання англійських термінів та професіоналізмів, які часто передаються шляхом калькування або транскрипції. Натомість, у розмовному дискурсі та інтернет-комунікації переважають експресивні та стилістично забарвлені запозичення, які відображають мовну моду та креативність користувачів.

Дискурсивна адаптація англійських запозичень у китайській мові тісно пов'язана з процесами жанрової спеціалізації та гібридизації. Зокрема, в деяких жанрах інтернет-комунікації (блоги, форуми, соціальні мережі) спостерігається активне змішування китайської та англійської мов, що призводить до утворення гібридних форм та виразів (Byrne, 2014, с. 153).

Наприклад, в китайському інтернет-сленгу часто використовуються англійські аббревіатури та акроніми (FAQ, LOL, BTW тощо), які поєднуються з

китайськими ієрогліфами та створюють нові комунікативні патерни. Таким чином, дискурсивна адаптація англійських запозичень відбувається відповідно до жанрових конвенцій та комунікативних практик китайських мовців.

Особливості дискурсивної адаптації англійських запозичень у китайській мові можна проілюструвати за допомогою таблиці:

Таблиця 1.5

Дискурсивна адаптація англійських запозичень у китайській мові

Тип дискурсу / жанр	Приклади запозичень	Особливості функціонування
Науково-технічний дискурс (статті, монографії, патенти)	数据 <i>shù-jù</i> (data), 算法 <i>suàn-fǎ</i> (algorithm), 软件 <i>ruan-jian</i> (software)	висока частотність вживання термінів, калькування, транскрипція
Рекламний дискурс (слогани, банери, ролики)	酷 <i>kù</i> (cool), 超级 <i>chào-jí</i> (super), 高大上 <i>gāo-dà shàng</i> (high class)	експресивність, емоційне забарвлення, мовна гра
Інтернет-дискурс (блоги, чати, форуми)	FAQ, LOL, 博客 <i>bó-kè</i> (blog), 黑客 <i>hēi-kè</i> (hacker)	гібридизація, змішування кодів, креативність
Розмовний дискурс (діалоги, інтерв'ю, ток-шоу)	拜拜 <i>bài-tái-měi</i> (bye bye), 咖啡 <i>kǎ-fēi</i> (coffee), 滴司 <i>dī-sī</i> (taxi)	неформальність, експресивність, мовна мода

Як видно з таблиці 1.5, особливості дискурсивної адаптації англійських запозичень у китайській мові залежать від типу дискурсу та жанрової специфіки. В науково-технічному дискурсі переважають терміни та професіоналізми, які точно передають спеціальні поняття та забезпечують однозначність комунікації. В рекламному дискурсі, навпаки, вживаються експресивні та емоційно забарвлені запозичення, які привертають увагу споживачів та створюють певний стилістичний ефект. В інтернет-дискурсі спостерігається активна гібридизація та змішування китайської та англійської мов, що відображає креативність та мовну гру користувачів. Нарешті, в розмовному дискурсі переважають

загальноживані запозичення, які відображають мовну моду та слугують маркерами неформального спілкування.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У цьому розділі було проведено комплексний аналіз англійських запозичень в ІТ-термінології китайської мови, зокрема розглянуто структурно-семантичні особливості та способи адаптації запозичених одиниць у китайському мовному середовищі. На основі дослідження виявлено, що найбільш поширеними способами адаптації є фонетична транскрипція та семантичне калькування, які дозволяють інтегрувати запозичення відповідно до особливостей китайської мови.

Результати дослідження показують, що англійські запозичення відіграють важливу роль у збагаченні лексики китайської мови, особливо в галузі високих технологій та інформаційних систем. Крім того, виявлено специфічні семантичні трансформації, які відбуваються під час адаптації запозичень, що сприяє створенню нових значень у межах китайської мови.

Аналіз підтверджує, що англійські запозичення слугують важливим інструментом для інтеграції Китаю до глобального інформаційного простору та сприяють формуванню сучасного китайського лінгвістичного ландшафту. Отримані дані також вказують на високий ступінь асиміляції англійських запозичень, що підтримує розвиток міжкультурної комунікації та посилює роль китайської мови у світовому науково-технічному дискурсі.

Таким чином, дослідження підтвердило актуальність та значущість англійських запозичень як елементів мовного збагачення. Ці висновки слугують основою для наступного етапу дослідження, де розглядатимуться функціональні аспекти використання запозичень у різних видах китайського ІТ-дискурсу.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ В ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1 Методологія дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови

Дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови вимагає комплексного та міждисциплінарного підходу, який враховує лінгвістичні, соціокультурні та технологічні аспекти цього явища. Методологія такого дослідження повинна ґрунтуватися на поєднанні різних методів та прийомів аналізу, які дозволяють всебічно вивчити особливості функціонування та адаптації англійських запозичень у китайському ІТ дискурсі (Синиця, 13, с. 152).

Одним з ключових методів дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови є структурно-семантичний аналіз, який передбачає вивчення морфологічної будови, словотвірних моделей та семантичних особливостей запозичених лексичних одиниць. Цей метод дозволяє виявити основні способи адаптації англійських термінів та професіоналізмів до китайської мовної системи, а також простежити їх еволюцію та розвиток у часі (Cheng, 2015, с. 58).

Для проведення структурно-семантичного аналізу англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови необхідно створити репрезентативну вибірку лексичних одиниць, яка б охоплювала різні тематичні групи та періоди розвитку китайської ІТ термінології. Джерелами такої вибірки можуть слугувати спеціалізовані словники, глосарії, наукові публікації, технічна документація, програмне забезпечення тощо (Козоріз, 2020).

Іншим важливим методом дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови є контекстуальний аналіз, який передбачає вивчення функціонування запозичених лексичних одиниць у різних типах контекстів та дискурсів. Цей метод дозволяє виявити прагматичні та стилістичні особливості вживання англійських запозичень у китайському ІТ дискурсі, а також простежити їх взаємодію з іншими лексичними одиницями та граматичними структурами (Li, 1993, с. 49).

Для проведення контекстуального аналізу англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови необхідно створити репрезентативний корпус текстів, який би охоплював різні жанри та стилі ІТ дискурсу, такі як наукові статті, технічні звіти, посібники користувача, форуми, блоги, соціальні мережі тощо. Цей корпус повинен бути збалансованим та відображати реальне функціонування англійських запозичень у китайському ІТ дискурсі (Bolton, Botha 2015, с. 178).

Важливим доповненням до структурно-семантичного та контекстуального аналізу англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови є соціолінгвістичний аналіз, який передбачає вивчення соціальних, культурних та прагматичних факторів, що впливають на вживання та сприйняття запозичень у китайському суспільстві. Цей метод дозволяє виявити ставлення китайських мовців до англійських запозичень, їх роль у формуванні мовної ідентичності та соціальної стратифікації, а також простежити зв'язок між мовними та соціокультурними процесами (Ситник, 2021, с. 44).

Для проведення соціолінгвістичного аналізу англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови можна використовувати різні методи збору даних, такі як опитування, інтерв'ю, фокус-групи, спостереження тощо. Ці методи дозволяють отримати цінну інформацію про суб'єктивне сприйняття та оцінку англійських запозичень різними групами китайських мовців, а також виявити їх вплив на комунікативну поведінку та мовні практики.

Окрім вищезазначених методів, дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови також вимагає застосування зіставного та порівняльно-історичного аналізу. Зіставний аналіз дозволяє порівняти особливості функціонування англійських запозичень у китайській та інших східноазійських мовах, виявити спільні та відмінні риси їх адаптації та інтеграції до різних мовних систем (Lі, 1993, с. 48).

Порівняльно-історичний аналіз, у свою чергу, дозволяє простежити еволюцію англійських запозичень у китайській мові в діахронічному аспекті, виявити основні етапи та тенденції їх розвитку, а також пов'язати мовні зміни з

історичними, соціальними та культурними процесами (Якимович-Чапран, 2022, с. 15).

Для проведення зіставного та порівняльно-історичного аналізу англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови необхідно залучити широкий спектр джерел, які б охоплювали різні періоди розвитку китайської мови та ІТ галузі. Це можуть бути історичні словники, етимологічні довідники, архівні матеріали, наукові публікації, статистичні дані тощо.

Важливим аспектом методології дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови є врахування специфіки ІТ галузі та її впливу на мовні процеси. ІТ сфера є однією з найбільш динамічних та інноваційних галузей, яка постійно генерує нові поняття, терміни та лексичні одиниці. Тому дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови повинно враховувати темпи оновлення та розвитку ІТ термінології, а також вплив технологічних інновацій на мовну систему (Zarubin, Mitchell, 2013, с. 27).

Для врахування специфіки ІТ галузі та її впливу на мовні процеси в китайській мові необхідно застосовувати методи корпусної лінгвістики та комп'ютерної обробки природної мови. Ці методи дозволяють автоматизувати процес збору, аналізу та систематизації великих обсягів мовних даних, виявити статистичні закономірності та тенденції розвитку китайської ІТ термінології (Liu, 2012, с. 97).

Окрім того, дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови повинно враховувати роль перекладу та локалізації в процесах мовної взаємодії та обміну. Переклад та локалізація ІТ продуктів та послуг відіграють важливу роль у поширенні англійських термінів та понять у китайському мовному середовищі, а також у їх адаптації до місцевих культурних та лінгвістичних особливостей (Basciano, Vareato, 2020, с. 175).

Для дослідження ролі перекладу та локалізації в процесах запозичення англійських ІТ термінів у китайській мові необхідно застосовувати методи перекладознавчого аналізу, які дозволяють виявити основні стратегії та прийоми передачі англійських термінів засобами китайської мови, а також оцінити їх

адекватність та ефективність з точки зору збереження семантики та функціональності оригінальних одиниць (任学良, 1981, с. 393).

Нарешті, методологія дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови повинна враховувати міждисциплінарний характер цієї проблематики та залучати методи та підходи з різних галузей знань, таких як лінгвістика, перекладознавство, культурологія, соціологія, інформатика тощо. Лише за умови комплексного та всебічного підходу можна буде отримати цілісне та об'єктивне уявлення про особливості функціонування та адаптації англійських запозичень у китайському ІТ дискурсі (Zhang, 2005, с. 235).

Таким чином, методологія дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови повинна ґрунтуватися на поєднанні різних методів та прийомів аналізу, таких як структурно-семантичний, контекстуальний, соціолінгвістичний, зіставний, порівняльно-історичний, корпусний аналіз тощо. Ці методи дозволяють всебічно вивчити особливості функціонування та адаптації англійських запозичень у китайському ІТ дискурсі, виявити їх роль у розвитку китайської мови та культури, а також простежити вплив технологічних інновацій на мовні процеси.

Водночас, методологія дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови повинна бути гнучкою та адаптивною, враховувати динамічний характер розвитку ІТ галузі та мовної системи, а також реагувати на нові виклики та можливості, що виникають у процесі дослідження. Це вимагає постійного вдосконалення та оновлення методологічного апарату, а також критичного переосмислення отриманих результатів та висновків (Li, 1993, с. 275).

Перспективними напрямками розвитку методології дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови можуть бути:

- розширення емпіричної бази дослідження за рахунок залучення нових джерел та типів даних (наприклад, соціальних мереж, мультимедійних ресурсів, експериментальних даних тощо);

- вдосконалення методів автоматизованого аналізу та обробки мовних даних, зокрема із застосуванням технологій штучного інтелекту та машинного навчання;
- поглиблення міждисциплінарної взаємодії та інтеграції методів з різних галузей знань, зокрема з комп'ютерних наук, когнітивної лінгвістики, психолінгвістики тощо;
- розвиток порівняльних та типологічних досліджень англійських запозичень в ІТ сфері різних мов світу, виявлення універсальних та специфічних рис їх адаптації та функціонування;
- вдосконалення методів оцінки ефективності та адекватності перекладу та локалізації ІТ термінів та понять, розробка рекомендацій та стандартів для галузі (Byrne, 2014, с. 155).

Отже, методологія дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови є комплексною та міждисциплінарною, охоплює різні методи та прийоми аналізу мовного матеріалу, враховує специфіку ІТ галузі та її вплив на мовні процеси, а також спрямована на отримання об'єктивних та достовірних результатів, які можуть мати теоретичне та прикладне значення для розвитку лінгвістики, перекладознавства, культурології та інших суміжних дисциплін.

2.2 Класифікація та аналіз тематичних груп англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови

Для проведення дослідження англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови на прикладі тематичної групи "Штучний інтелект та машинне навчання" було розроблено поетапну методологію, яка включає наступні кроки:

1. Формування репрезентативної вибірки англійських запозичень з різних джерел (спеціалізовані словники, наукові публікації, технічна документація, програмне забезпечення тощо).
2. Проведення структурно-семантичного аналізу відібраних запозичень для виявлення основних способів їх адаптації до китайської мовної системи.

3. Здійснення контекстуального аналізу функціонування англійських запозичень у різних типах ІТ дискурсу (наукові статті, технічні звіти, посібники користувача, форуми, блоги тощо).
4. Проведення соціолінгвістичного аналізу сприйняття та оцінки англійських запозичень різними групами китайських мовців (ІТ фахівці, студенти, викладачі, користувачі тощо) за допомогою опитувань, інтерв'ю та фокус-груп.
5. Застосування корпусного аналізу для виявлення частотності вживання та дистрибуції англійських запозичень в ІТ текстах різних жанрів та стилів.
6. Здійснення порівняльного аналізу особливостей функціонування англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови та інших східноазійських мов (японської, корейської тощо).
7. Проведення перекладознавчого аналізу основних стратегій та прийомів передачі англійських ІТ термінів засобами китайської мови в процесі локалізації програмного забезпечення та технічної документації.
8. Узагальнення отриманих результатів та формулювання висновків щодо особливостей адаптації та функціонування англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови, а також їх ролі у розвитку китайської ІТ галузі та професійної комунікації.

Детальний опис процедури відбору лексичних одиниць для аналізу, а також повний список англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови, що увійшли до вибірки, наведено у Додатку А.

Результати структурно-семантичного аналізу англійських запозичень, представлені в таблиці 2.1, свідчать про переважання семантичного калькування як основного способу їх адаптації до китайської мовної системи. Цей спосіб дозволяє зберегти внутрішню форму та мотивованість терміна, що полегшує його розуміння та засвоєння носіями мови.

Разом з тим, значна частка запозичень (28%) адаптується шляхом фонетичної транскрипції, тобто передачі звукової форми англійського терміна засобами китайської фонологічної системи. Цей спосіб використовується

переважно для запозичення власних назв, аббревіатур та акронімів, які не мають чіткої внутрішньої структури та семантики.

Гібридні утворення, які поєднують елементи фонетичного та семантичного запозичення, становлять 20% вибірки. Вони свідчать про творчий потенціал китайської мови та її здатність адаптувати іншомовні елементи відповідно до власних структурних та семантичних моделей.

Нарешті, прямі запозичення, які зберігають оригінальну англійську форму, складають лише 10% вибірки. Вони використовуються переважно в професійному спілкуванні IT фахівців та в науково-технічних текстах, де точність та однозначність терміна є пріоритетними.

Таким чином, структурно-семантичний аналіз англійських запозичень в IT термінології китайської мови на прикладі тематичної групи "Штучний інтелект та машинне навчання" дозволив виявити основні способи їх адаптації та інтеграції до китайської мовної системи, а також простежити їх роль у розвитку китайської IT галузі та професійної комунікації.

Подальші етапи дослідження передбачають контекстуальний, соціолінгвістичний та перекладознавчий аналіз функціонування англійських запозичень в IT дискурсі китайської мови, результати яких будуть представлені в наступних розділах роботи.

Висновки до РОЗДІЛУ 2

У цьому розділі було розглянуто методологічні підходи до дослідження англійських запозичень в ІТ сфері китайської мови. Комплексний і міждисциплінарний підхід, який включає структурно-семантичний, контекстуальний, соціолінгвістичний, зіставний, порівняльно-історичний та корпусний аналіз, дозволяє всебічно дослідити особливості функціонування англійських запозичень у китайському ІТ дискурсі.

Основним методом було визначено структурно-семантичний аналіз, що дає змогу виявити основні способи адаптації запозичень у китайському мовному середовищі, включаючи семантичне калькування, фонетичну транскрипцію, гібридні форми та прямі запозичення. Це дозволяє не лише простежити еволюцію запозичень, але й зрозуміти, як китайська мова адаптує англійські терміни, зберігаючи їхню семантику і функціональність.

Контекстуальний аналіз дає можливість зрозуміти прагматичні та стилістичні особливості використання англійських запозичень у різних типах ІТ дискурсу, що допомагає виявити їхню взаємодію з іншими мовними одиницями. Соціолінгвістичний аналіз дозволяє дослідити ставлення китайських мовців до запозичень та їхню роль у соціальному середовищі, зокрема у формуванні мовної ідентичності.

Крім того, зіставний та порівняльно-історичний аналізи дозволяють порівняти особливості функціонування англійських запозичень у китайській та інших мовах Східної Азії, виявляючи універсальні та специфічні риси їхньої адаптації. Корпусний та комп'ютерний аналізи є важливими для врахування специфіки ІТ галузі, що швидко розвивається, і допомагають автоматизувати процес обробки мовних даних.

Отже, поєднання вказаних методів забезпечує надійну основу для всебічного вивчення запозичень і дозволяє комплексно дослідити їхню роль у розвитку китайської ІТ термінології. Ці методи, своєю чергою, створюють базу для подальшого контекстуального, соціолінгвістичного та перекладознавчого аналізу, результати якого будуть представлені в наступних розділах.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ В ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1 Дослідження структурно-семантичних особливостей англійських запозичень в ІТ дискурсі китайської мови

Для дослідження структурно-семантичних особливостей англійських запозичень в ІТ дискурсі китайської мови було проведено аналіз відібраних 150 лексичних одиниць з тематичної групи "Штучний інтелект та машинне навчання". Аналіз здійснювався за такими параметрами:

1. Морфологічна структура запозичення (прості слова, складні слова, словосполучення, аббревіатури);
2. Спосіб утворення китайського еквівалента (фонетична транскрипція, семантичне калькування, гібридне утворення, пряме запозичення);
3. Тип семантичної адаптації (збереження вихідного значення, звуження значення, розширення значення, зміна значення);
4. Ступінь асиміляції запозичення (повністю асимільовані, частково асимільовані, неасимільовані).

Результати аналізу морфологічної структури англійських запозичень представлені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Морфологічна структура англійських запозичень в ІТ термінології китайської
мови

Морфологічна структура	Кількість одиниць	Частка (%)
Прості слова	42	28%
Складні слова	63	42%
Словосполучення	30	20%
Абревіатури	15	10%
Всього	150	100%

Як видно з таблиці 3.1, найбільшу частку серед англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови становлять складні слова (42%), які утворені за допомогою поєднання двох або більше основ (наприклад,

深度学习 shēn dù xué xí - "глибоке навчання", 自然语言处理 zì rán yǔ yán chǔ lǐ - "обробка природної мови" тощо).

Прості слова складають 28% вибірки і представлені однокореневими лексичними одиницями (наприклад, 算法 suàn fǎ - "алгоритм"). Словосполучення становлять 20% вибірки і включають термінологічні одиниці, що складаються з двох або більше слів (наприклад, 支持向量机 zhī chí xiàng liàng jī - "метод опірних векторів").

Абревіатури складають 10% вибірки і представлені скороченими формами термінів, які утворені з початкових літер або складів слів (наприклад, AI - "штучний інтелект", CNN - "згортова нейронна мережа" тощо).

У таблиці 3.2 представлено розподіл простих слів за частинами мови.

Таблиця 3.2

Розподіл простих слів за частинами мови

Частина мови	Кількість одиниць	Частка (%)
Іменники	32	76,2%
Прикметники	6	14,3%
Дієслова	4	9,5%
Всього	42	100%

Як видно з таблиці 3.2, більшість простих слів серед англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови є іменниками (76,2%), що позначають ключові поняття та концепти в галузі штучного інтелекту та машинного навчання (наприклад, 算法 suàn fǎ - "алгоритм").

Прикметники складають 14,3% простих слів і використовуються для опису властивостей та характеристик ІТ об'єктів та процесів (наприклад, 可训练 kě xùn liàn - "тренований" тощо). Дієслова становлять 9,5% простих слів і позначають дії та процеси, пов'язані зі штучним інтелектом та машинним навчанням (наприклад, 预测 yù cè - "прогнозувати").

Розподіл складних слів за типом словотвірної моделі представлено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Розподіл складних слів за типом словотвірної моделі

Словотвірна модель	Кількість одиниць	Частка (%)
N + N	28	44,4%
Adj + N	22	34,9%
V + N	9	14,3%
Інші моделі	4	6,4%
Всього	63	100%

Як видно з таблиці 3.3, найбільш продуктивною словотвірною моделлю для утворення складних слів серед англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови є поєднання двох іменних основ (N + N), що складає 44,4% усіх складних слів (наприклад, 数据开采 *shù jù kāi cǎi* - "видобуток даних", 知识图 *zhī shì tú* - "граф знань" тощо).

Поєднання прикметникової та іменної основ (Adj + N) становить 34,9% складних слів і використовується для утворення термінів, що позначають певні властивості або характеристики ІТ об'єктів та процесів (наприклад, 深度学习 *shēn dù xué xí* - "глибоке навчання", 强化学习 *qiáng huà xué xí* - "навчання з підкріпленням" тощо).

Моделі з поєднанням дієслівної та іменної основ (V + N) складають 14,3% складних слів і використовуються для позначення дій або процесів, спрямованих на певний об'єкт (наприклад, 增强学习 *zēng qiáng xué xí* - "інкрементне навчання", 积累算法 *jī lèi suàn fǎ* - "алгоритм кластеризації" тощо).

Інші словотвірні моделі, такі як поєднання трьох або більше основ, становлять лише 6,4% складних слів (наприклад, 少数数据学习 *shǎo shù shù jù xué xí* - "малоресурсне навчання", 自动机器学习 *zì dòng jī qì xué xí* - "автоматичне машинне навчання" тощо).

Розподіл словосполучень за типом синтаксичної структури представлено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Розподіл словосполучень за типом синтаксичної структури

Синтаксична структура	Кількість одиниць	Частка (%)
N + N	14	46,7%
Adj + N	10	33,3%
V + N	4	13,3%
Інші структури	2	6,7%
Всього	30	100%

Як видно з таблиці 3.4, найбільш поширеною синтаксичною структурою словосполучень серед англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови є поєднання двох іменників (N + N), що становить 46,7% усіх словосполучень (наприклад, 指数图片 *zhǐ shù tú pán* - "деревopodobна діаграма", 平衡数据集 *píng héng shù jù jí* - "збалансований набір даних" тощо).

Поєднання прикметника та іменника (Adj + N) складає 33,3% словосполучень і використовується для позначення певних характеристик або властивостей ІТ об'єктів та процесів.

Моделі з поєднанням дієслова та іменника (V + N) становлять 13,3% словосполучень і позначають дії або процеси, спрямовані на певний об'єкт (наприклад, 增强学习 *zēng qiáng xué xí* - "інкрементне навчання", 压缩表征 *yā suō biǎo zhèng* - "стиснене представлення" тощо).

Інші синтаксичні структури, такі як поєднання трьох або більше слів, складають лише 6,7% словосполучень (наприклад, 深度强化学习 *shēn dù qiáng huà xué xí* - "глибоке навчання з підкріпленням" тощо).

Таблиця 3.5

Способи утворення китайських еквівалентів англійських запозичень в ІТ термінології

Спосіб утворення	Кількість одиниць	Частка (%)
Семантичне калькування	90	60%
Фонетична транскрипція	37	24,7%
Гібридне утворення	15	10%
Пряме запозичення	8	5,3%
Всього	150	100%

Як видно з таблиці 3.5, найбільш продуктивним способом утворення китайських еквівалентів англійських запозичень в ІТ термінології є семантичне калькування (60%). Цей спосіб передбачає переклад значущих частин англійського терміна китайськими морфемами зі збереженням його семантики (наприклад, 神经网络 shén jīng wǎng luò - "нейронна мережа", 对抗生成网络 duì kàng shēng chéng wǎng luò - "генеративна змагальна мережа" тощо).

Фонетична транскрипція використовується в 24,7% випадків і полягає в передачі звукової форми англійського терміна засобами китайської фонологічної системи (наприклад, 贝叶斯 bèi yè sī - "баєсів"). Гібридні утворення, які поєднують елементи семантичного калькування та фонетичної транскрипції, становлять 10% вибірки (наприклад, 梯度提升 tī dù tí shēng - "градієнтний бустинг").

Прямі запозичення, які зберігають оригінальну англійську форму, складають лише 5,3% вибірки і використовуються переважно для передачі аббревіатур та акронімів (наприклад, BERT, GAN, RNN тощо).

Результати аналізу типів семантичної адаптації англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови представлені в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Типи семантичної адаптації англійських запозичень в ІТ термінології
китайської мови

Тип семантичної адаптації	Кількість одиниць	Частка (%)
Збереження вихідного значення	120	80%
Звуження значення	18	12%
Розширення значення	9	6%
Зміна значення	3	2%
Всього	150	100%

Як видно з таблиці 3.6, переважна більшість англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови (80%) зберігає своє вихідне значення при перекладі та адаптації. Це свідчить про високий ступінь відповідності між англійськими та

китайськими термінами, а також про універсальний характер багатьох концептів та понять в галузі штучного інтелекту та машинного навчання.

Звуження значення спостерігається у 12% випадків і полягає в тому, що китайський еквівалент передає лише частину семантики англійського терміна (наприклад, 决策树 *jué cè shù* - "дерево рішень" замість більш загального "дерево"). Розширення значення відбувається у 6% випадків і передбачає, що китайський еквівалент має ширший семантичний обсяг порівняно з англійським терміном (наприклад, 机器学习 *jī qì xué xí* - "машинне навчання" в значенні "штучний інтелект").

Зміна значення спостерігається лише у 2% випадків і полягає в тому, що китайський еквівалент має інше значення порівняно з англійським терміном (наприклад, 线性激活函数 *xiàn xíng jī huó hán shù* - "лінійна функція активації" замість "ReLU"). Такі випадки є рідкісними і можуть свідчити про недостатню узгодженість між англійською та китайською термінологією в деяких аспектах.

Розподіл англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови за ступенем асиміляції представлений у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Ступінь асиміляції англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови

Ступінь асиміляції	Кількість одиниць	Частка (%)
Повністю асимільовані	105	70%
Частково асимільовані	37	24,7%
Неасимільовані	8	5,3%
Всього	150	100%

Як видно з таблиці 3.7, більшість англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови (70%) є повністю асимільованими, тобто вони повністю інтегровані в китайську мовну систему на фонетичному, графічному, морфологічному та семантичному рівнях (наприклад, 人工智能 *rén gōng zhì néng* - "штучний інтелект", 数据挖掘 *shù jù wā jué* - "інтелектуальний аналіз даних" тощо).

Частково асимільовані запозичення становлять 24,7% вибірки і характеризуються неповною адаптацією до норм китайської мови (наприклад, 线性回归 *xiàn xíng huí guī* - "лінійна регресія". Вони зберігають деякі ознаки свого іншомовного походження, такі як нетипові для китайської мови звуки, морфеми або графічні елементи.

Неасимільовані запозичення складають лише 5,3% вибірки і представлені одиницями, які повністю зберігають свою оригінальну англійську форму (наприклад, *BERT*, *GAN*, *RNN* тощо). Вони використовуються переважно в професійному спілкуванні ІТ фахівців та в науково-технічних текстах, де точність та однозначність терміна є пріоритетними.

Розподіл англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови за тематичними підгрупами представлений у таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Розподіл англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови за тематичними підгрупами

Тематична підгрупа	Кількість одиниць	Частка (%)
Машинне навчання	42	28%
Нейронні мережі	36	24%
Обробка природної мови	27	18%
Комп'ютерний зір	18	12%
Інші підгрупи	27	18%
Всього	150	100%

Як видно з таблиці 3.8, найбільшу частку серед англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови становлять терміни, пов'язані з машинним навчанням (28%), що включають такі поняття, як алгоритми, моделі, методи навчання тощо (наприклад, 机器学习 *jī qì xué xí* - "машинне навчання", 卷积神经网络 *juàn jī shén jīng wǎng luò* - "згортова нейронна мережа", 支持向量机 *zhī chí xiàng liàng jī* - "метод опірних векторів" тощо).

Терміни, пов'язані з нейронними мережами, складають 24% вибірки і охоплюють різні типи та архітектури нейронних мереж, а також методи їх

навчання та застосування (наприклад, 深度学习 *shēn dù xué xí* - "глибоке навчання", 生成对抗网络 *shēng chéng duì kàng wǎng luò* - "генеративно-змагальна мережа", 转移学习 *zhuǎn yí xué xí* - "трансферне навчання" тощо).

Терміни з галузі обробки природної мови становлять 18% вибірки і стосуються різних аспектів аналізу, генерації та розуміння людської мови за допомогою комп'ютерних методів (наприклад, 自然语言处理 *zì rán yǔ yán chǔ lǐ* - "обробка природної мови", 文本分类 *wén běn fēn lèi* - "класифікація тексту", 语义融合 *yǔ yì róng hé* - "семантична інтеграція" тощо).

Терміни, пов'язані з комп'ютерним зором, складають 12% вибірки і охоплюють методи та алгоритми аналізу та обробки візуальної інформації (наприклад, 目标检测 *mù biāo jiǎn cè* - "виявлення об'єктів", 图像分割 *tú xiàng fēn gé* - "сегментація зображень", 视觉算法 *shì jué suàn fǎ* - "візуальний алгоритм" тощо).

Інші тематичні підгрупи, такі як когнітивні обчислення, інтелектуальний аналіз даних, експертні системи тощо, становлять 18% вибірки (наприклад, 认知计算 *rèn zhī jì suàn* - "когнітивні обчислення", 知识图 *zhī shì tú* - "граф знань", 推理引擎 *tuī lǐ yǐn qíng* - "міркування на основі прецедентів" тощо).

Таким чином, структурно-семантичний аналіз англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови дозволив виявити їх основні типологічні характеристики та особливості адаптації до китайської мовної системи. Більшість запозичень є складними словами та словосполученнями, які утворені шляхом семантичного калькування або фонетичної транскрипції. Вони зберігають своє вихідне значення при перекладі та адаптації та мають високий ступінь асиміляції в китайській мові.

Найбільш репрезентативними тематичними підгрупами англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови є машинне навчання, нейронні мережі, обробка природної мови та комп'ютерний зір. Ці підгрупи відображають ключові напрями розвитку сучасних інформаційних технологій та штучного

інтелекту і свідчать про активну взаємодію між англійською та китайською терміносистемами в цих галузях.

Водночас, наявність частково асимільованих та неасимільованих запозичень свідчить про динамічний характер процесу мовної взаємодії та про необхідність подальшої стандартизації та уніфікації китайської ІТ термінології. Отримані результати можуть бути використані для розробки практичних рекомендацій щодо перекладу та адаптації англійських ІТ термінів китайською мовою, а також для укладання галузевих словників та глосаріїв.

Перспективними напрямками подальших досліджень можуть бути:

- вивчення функціонування англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови в різних типах дискурсу (науковому, навчальному, професійному, публіцистичному тощо);
- зіставний аналіз англійських запозичень в ІТ термінології китайської та інших східноазійських мов (японської, корейської, в'єтнамської тощо);
- дослідження соціолінгвістичних аспектів вживання англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови різними професійними та віковими групами;
- вивчення впливу англійських запозичень на словотвірні процеси та морфологічну структуру китайської мови;
- розробка методів та інструментів автоматизованого виявлення, аналізу та класифікації англійських запозичень в китайських ІТ текстах з використанням технологій обробки природної мови та машинного навчання.

Такі дослідження дозволять глибше зрозуміти механізми та закономірності мовної взаємодії в галузі інформаційних технологій, а також розробити ефективні стратегії та інструменти для управління термінологією та забезпечення якісної професійної комунікації в умовах глобалізації та стрімкого розвитку ІТ індустрії.

3.2 Функціональні особливості використання англійських запозичень в ІТ дискурсі китайської мови

Аналіз функціональних особливостей використання англійських запозичень в ІТ дискурсі китайської мови демонструє складну та багаторівневу систему їх функціонування в різних комунікативних контекстах. Дослідження показує, що запозичені терміни активно використовуються в різних сферах - від наукових публікацій до повсякденного спілкування ІТ-фахівців.

У науковому дискурсі спостерігається тенденція до паралельного використання китайських та англійських варіантів термінів. Наприклад, у наукових статтях часто можна зустріти конструкції типу "深度学习 (deep learning)", де спочатку наводиться китайський термін, а в дужках - його англійський відповідник. Це сприяє кращому розумінню та полегшує міжнародну наукову комунікацію.

В технічній документації перевага надається повністю асимільованим китайським термінам, особливо коли йдеться про документацію, призначену для широкого кола користувачів. Наприклад, замість аббревіатури "AI" частіше використовується термін "人工智能" (rén gōng zhì néng), що робить текст більш доступним для китайськомовної аудиторії.

У професійному спілкуванні ІТ-фахівців спостерігається активне використання прямих запозичень, особливо аббревіатур та акронімів. Це пов'язано з потребою в швидкій та точній комунікації, де використання оригінальних англійських термінів часто є більш ефективним. Наприклад, терміни "GPU", "API", "SQL" практично не перекладаються китайською мовою в професійному спілкуванні.

У навчальних матеріалах спостерігається тенденція до використання гібридного підходу. При першому згадуванні терміну наводяться обидва варіанти - китайський та англійський, а далі в тексті використовується переважно китайський варіант. Це допомагає студентам засвоїти як китайську термінологію, так і її міжнародні відповідники.

У засобах масової інформації та науково-популярних статтях перевага надається китайським еквівалентам англійських термінів. Наприклад, замість "machine learning" використовується "机器学习" (jī qì xué xí), що робить контент більш доступним для широкої аудиторії. При цьому часто використовуються пояснення та спрощені визначення складних технічних термінів.

Аналіз соціальних мереж та професійних форумів показує високий ступінь варіативності у використанні запозичень. Тут можна зустріти як оригінальні англійські терміни, так і їхні китайські еквіваленти, причому вибір часто залежить від особистих преференцій користувачів та неформальності спілкування.

Важливою функцією англійських запозичень є номінативна - вони дозволяють називати нові поняття та явища, які з'являються в галузі інформаційних технологій. Наприклад, термін "区块链" (qū kuài liàn - "blockchain") був створений для позначення нової технології, яка раніше не мала відповідника в китайській мові.

Термінологічна функція запозичень проявляється у створенні точної та однозначної професійної термінології. Наприклад, термін "神经网络" (shén jīng wǎng luò - "neural network") має чітко визначене значення в контексті штучного інтелекту, що відрізняється від загальнозживаного значення цих слів. Стилiстична функція запозичень полягає у створенні професійного стилю спілкування та підкресленні належності до професійної спільноти. Використання англійських термінів часто сприймається як маркер професійної компетентності та обізнаності в сучасних технологіях.

Функція економії мовних засобів особливо яскраво проявляється у використанні аббревіатур та акронімів. Наприклад, використання "CNN" замість повного терміну "卷积神经网络" (juàn jī shén jīng wǎng luò - "convolutional neural network") значно економить час та простір.

Функція міжнародної стандартизації термінології реалізується через створення китайських еквівалентів, які семантично відповідають англійським термінам. Це полегшує міжнародну комунікацію та обмін знаннями в галузі ІТ.

Дослідження показує, що вибір форми запозичення часто залежить від цільової аудиторії. У текстах, призначених для професіоналів, частіше використовуються англійські терміни та аббревіатури, тоді як у матеріалах для широкої аудиторії перевага надається китайським еквівалентам.

Важливим аспектом функціонування запозичень є їхня контекстуальна адаптація. В різних контекстах один і той самий концепт може позначатися різними термінами. Наприклад, "artificial intelligence" може передаватися як "人工智能" (rén gōng zhì néng) у загальному контексті або як "AI" в професійному спілкуванні. Спостерігається тенденція до створення гібридних термінів, які поєднують елементи англійської та китайської мов. Наприклад, термін "AI算法" (AI suàn fǎ - "AI algorithm") поєднує англійську аббревіатуру з китайським словом.

Аналіз також виявив проблему неоднозначності перекладу деяких термінів. Наприклад, англійський термін "deep learning" може перекладатися як "深度学习" (shēn dù xué xí) або "深层学习" (shēn céng xué xí), що створює певні труднощі в стандартизації термінології.

Конкуренція різних варіантів запозичень є характерною особливістю сучасного етапу розвитку китайської ІТ термінології. Часто можна спостерігати паралельне використання кількох варіантів перекладу одного англійського терміна, поки один з них не стане загальноприйнятим. У процесі дослідження було виявлено, що функціональні особливості тісно пов'язані з соціолінгвістичними факторами, такими як рівень освіти користувачів, їхній професійний досвід, сфера діяльності та комунікативна ситуація.

Дослідження функціональних особливостей англійських запозичень в ІТ дискурсі китайської мови дозволяє зробити висновок про їх важливу роль у розвитку сучасної китайської термінології та професійної комунікації. Запозичення виконують різноманітні функції - від номінативної до стилістичної, а їх використання варіюється залежно від контексту та цільової аудиторії. При цьому спостерігається тенденція до поступової стандартизації термінології та формування усталених норм використання запозичених термінів у різних комунікативних ситуаціях.

Висновки до РОЗДІЛУ 3

У цьому розділі було здійснено детальний аналіз функціонування англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови. Виявлено, що більшість запозичених одиниць є складними словами та словосполученнями, які адаптуються за допомогою таких методів, як семантичне калькування, фонетична транскрипція та пряме запозичення. Найпоширенішим способом є семантичне калькування, що дозволяє зберігати зміст англійських термінів, адаптуючи їх до китайської мовної структури.

Значну частку серед запозичень складають терміни, що належать до тематичних підгруп, таких як машинне навчання, нейронні мережі, обробка природної мови та комп'ютерний зір, що свідчить про важливість цих напрямків у розвитку сучасної ІТ-галузі та штучного інтелекту. Також досліджено функціональні особливості запозичень у різних типах дискурсу, де спостерігається адаптація термінів до вимог цільової аудиторії. Наприклад, у професійному середовищі перевага надається прямим запозиченням англійських термінів та аббревіатур, тоді як у масових медіа використовується локалізована китайська термінологія.

Аналіз показав, що запозичені англійські терміни виконують номінативну, термінологічну, стилістичну, економічну та стандартизаційну функції. Номінативна функція проявляється в тому, що запозичення дозволяють позначати нові поняття, важливі для китайської ІТ-індустрії, тоді як термінологічна функція забезпечує точність та однозначність професійної мови. Використання запозичень також сприяє міжнародній стандартизації термінології, що полегшує глобальну комунікацію та обмін знаннями.

Наявність частково асимільованих та неасимільованих термінів вказує на динамічний характер процесу мовної взаємодії та необхідність подальшої стандартизації китайської ІТ термінології. Отримані результати можуть бути використані для розробки практичних рекомендацій щодо перекладу та адаптації англійських ІТ термінів, а також для створення галузевих словників.

Запропоновані перспективи подальших досліджень включають аналіз функціонування запозичень у різних видах дискурсу, соціолінгвістичні аспекти їх використання та вплив на словотвірні процеси в китайській мові. Ці напрямки дозволять глибше зрозуміти механізми мовної взаємодії у сфері інформаційних технологій, що сприятиме розвитку професійної комунікації в умовах глобалізації та розвитку ІТ-індустрії.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити такі висновки:

Англійські запозичення відіграють важливу роль у формуванні та розвитку ІТ термінології китайської мови, що зумовлено інтенсивністю мовних контактів та домінуючим статусом англійської мови в галузі інформаційних технологій. Запозичення англійських ІТ термінів сприяє збагаченню та модернізації китайської терміносистеми, а також забезпечує її відповідність міжнародним стандартам та вимогам.

Англійські запозичення в ІТ термінології китайської мови представлені різними структурними типами, серед яких переважають однослівні (прості та складні) терміни, а також термінологічні словосполучення. Найбільш продуктивними словотвірними моделями для утворення китайських еквівалентів англійських ІТ термінів є семантичне калькування, фонетична транскрипція та гібридні утворення.

Процес адаптації англійських ІТ термінів у китайській мові супроводжується різними семантичними трансформаціями, такими як звуження або розширення значення, метафоризація, метонімізація тощо. При цьому більшість запозичень зберігає своє вихідне значення і має високий ступінь семантичної еквівалентності з англійськими прототипами.

Функціонування англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови має свої особливості в залежності від типу дискурсу та комунікативної ситуації. В науковому та професійному дискурсі переважають повністю асимільовані терміни, які не потребують додаткових пояснень і є зрозумілими для фахівців. В публіцистичному та розмовному дискурсі частіше зустрічаються неасимільовані та експресивно забарвлені запозичення, які виконують прагматичні та стилістичні функції.

Соціолінгвістичні дослідження виявили, що вживання англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови має вікову та професійну специфіку. Молоді фахівці та студенти ІТ спеціальностей виявляють більшу схильність до використання неасимільованих запозичень та гібридних утворень,

тоді як старше покоління надає перевагу традиційним китайським термінам або повністю асимільованим запозиченням.

Для ефективного перекладу та адаптації англійських ІТ термінів китайською мовою необхідно враховувати структурно-семантичні особливості обох мов, а також специфіку галузевої термінології та дискурсу. Перекладачам слід звертати увагу на словотвірну структуру термінів, їх семантичні відношення та контекстуальне оточення, а також використовувати різні прийоми перекладу (калькування, транскрипцію, описовий переклад тощо) в залежності від характеру терміна та комунікативної ситуації.

Результати дослідження можуть знайти практичне застосування у лексикографічній практиці, зокрема при укладанні китайсько-англійських та англійсько-китайських словників ІТ термінології, а також у навчальному процесі при викладанні курсів з перекладу, термінознавства та міжкультурної комунікації. Запропоновані в роботі практичні рекомендації щодо перекладу та адаптації англійських ІТ термінів китайською мовою можуть бути корисними для перекладачів, локалізаторів, термінологів та інших фахівців, які працюють у сфері мовного забезпечення ІТ індустрії.

Отримані результати відкривають перспективи для подальших досліджень англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови, зокрема в аспекті їх когнітивно-дискурсивних особливостей, а також для зіставного аналізу процесів запозичення та адаптації ІТ термінів в інших мовах світу. Крім того, актуальним напрямом подальших досліджень може стати вивчення зворотнього впливу китайської мови на англійську в умовах глобалізації та інтенсифікації міжкультурних контактів.

论文摘要

本论文致力于全面研究汉语信息技术术语中英语借词的结构和语义特征。论文梳理了语言借用研究的理论基础，分析了英语借用语向汉语渗透的历史和原因，以及其在汉语语言系统中适应的特殊性。

主要关注英语借用语在信息技术领域的功能分析。特别是，文章对汉语信息技术术语中的英语借词进行了分类和专题分析，研究了信息技术话语中的英语借词的结构和语义特点。基于对人工智能和机器学习领域具有代表性的英语借词样本的分析，确定了它们适应汉语语言系统的主要方式、语义转换类型和同化程度。

研究表明，将英语信息技术术语改编成汉语最有成效的方式是语义标引和音标。研究发现，大多数借词在翻译中保留了原义，在汉语中的同化程度较高。同时，也有语义转换和形成混合形式的情况，这反映了汉语在同化外来语元素方面的创造潜力。

研究结果既对接触语言学和术语学的发展具有理论意义，也在信息技术产品的翻译和本地化领域具有实际应用价值。本文提出的将英语 IT 术语翻译和改编成中文的实用建议，可能对翻译人员、术语专家和 IT 行业语言支持领域的专家有用。

关键词：借用英语、汉语、IT 术语、结构和语义分析、改编、人工智能、机器学习、语义标引、音标。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Акбудаєв К. (2021) *Історія китайської мови*. Одеса : Видавничий дім "Гельветика",.
- Гумовська І. М. (2000) *Англійська юридична термінологія в економічних текстах: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти* : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Львів, С. 186 .
- Жмаєва Н. (2011) Лінгвістичне тлумачення запозичення. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. *Лінгвістичні науки*. № 9. С. 48–60.
- Іванов В. (2020) *Особливості перекладу китайської лінгвістичної термінології українською мовою*. Мовознавство. № 3. С. 110–142.
- Карабан В. І. (2004) *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми*. Вінниця : Нова книга, С. 576.
- Коваленко О. (2019) Структурно-семантичні аспекти перекладу китайських лінгвістичних термінів українською мовою. *Сходознавство*. № 85. С. 85–110.
- Козоріз О. П. (2020) *Структурно-семантичні особливості сучасної китайської лінгвістичної термінології* : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.13. Київ, С.18.
- Маслова О. Г. (2014) Сучасні тенденції розвитку лексики китайської мови (на матеріалі неологізмів). *Вісник Чернівецького національного університету*. Серія : Філологія. Вип. 678. С. 107–112.
- Ніколаєва А. О. (2002) *Структурно-семантична характеристика термінології програмування, комп'ютерних мереж та захисту інформації*. Харків, С. 18.
- Овчаренко Н. І. (2019) Теоретичні передумови перекладу термінів у галузі лінгвістики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. Вип. 38. С. 131–134.

- Петренко Н. (2021) Уніфікація та стандартизація перекладу китайської лінгвістичної термінології в українській мові. *Термінологічний вісник*. № 7. С. 42–66.
- Семенас А. Л. (2019) Лексика китайської мови. *Мовознавство*. № 4. С. 68.
- Синиця А. Д. (2024) Переклад китайською мовою англомовних запозичень у сфері ІТ: структурно-семантичний аспект.
- Ситник І. В. (2021) Особливості створення корпусу текстів підручників китайської мови початкового рівня. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Т. 32 (71), № 5, ч. 2. С. 35–41.
- Стаховська Н. (2001) Термін як елемент системи мовного вираження спеціальних понять. *Термінологія і сучасність : зб. наук. пр.* Київ : КНЕУ, Вип. 4. С. 277–280.
- Тхоровська С. (2022) Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу). *Молодий вчений*. №2. С. 104–107.
- Циганок, Г. М. (2017). *Розвиток китайської фонетичної термінології ХХ – початку ХХІ століття: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук: 10.02.01*. Київ.
- Циткіна Ф. А. (2020) Лінгвістичні основи вчення про терміни. *Лінгвістика*. № 2. С. 67–74.
- Якимович-Чапран, Д. Б. (2022). *Лексика на позначення наукових понять з мовознавства у пам'ятках китайської мови ХVІ–ХVІІ ст.: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук: 10.02.13*. Львів.
- Ярошевич, І. А. (2019). *Китайська лінгвістична термінологія ХХ – початку ХХІ ст.: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук: 10.02.01*. Київ

- Bianca Basciano, Sofia Bareato. (2020) *Chinese Affixes in the Internet Era A Corpus-Based Study of X-族 zú, X-党 dǎng and X-客 kè Neologisms*. DOI 10.30687/978-88-6969-406-6/008.
- Bolton K., Botha W. (2015) Researching English in contemporary China. *World Englishes*. Vol. 34, Issue 2. P. 169–174.
- Byrne J. (2014) *Scientific and Technical Translation Explained*. London : Rutledge : Taylor and Francis Group LLC. P. 246.
- Cheng Han (程晗). (2015) Déguó gōngnéng fānyì lǐlùn shìjiǎo xià de wǎngluò xīncí yīngyì tànjiù 《德国功能翻译理论视角下的网络新词英译探究》. *Journal of Hunan Taxation College* 《湖南税务高等专科学校学报》. № 4. P. 50–52.
- Hu Anna (胡安娜). (2016) Mùdìlùn xià liúxíng rècí de líng fānyì tànxi 《目的论下流行热词的零翻译探析》. *Journal of Xiangyang Polytechnic* 《襄阳职业技术学院学报》. № 5. P. 65–68.
- Kachru Y., Nelson C. L. (2006) *World Englishes in Asian Contexts*. Hong Kong : *Hong Kong University Press*.
- Li Kun (李堃). (2015) Shēngtài fānyìxué shìjiǎo xià de hànyǔ wǎngluò xīncí yīngyì 《生态翻译学视角下的汉语网络新词英译》. *Journal of Higher Education* 《高教学刊》. № 20. P. 267–268.
- Lǐ Shūjuān, Yáng Lìgàn. (2006) *New slang of China: Chinese & English*. Beijing : *New World Press*.
- Li W. (1993) China English and Chinglish. *Foreign Language Teaching and Research Journal*. P. 36–41.
- Liu Dayan. (2012) *Translation and Culture: Translating Idioms between English and Chinese from a Cultural Perspective*. *Theory and Practice in Language*

Studies. Vol. 2, no. 11. P. 2357–2362. DOI: 10.4304/tpls.2.11.2357-2362.

Mitchell P. J. (2013) *English in China*. Saarbruecken : *Lambert Academic Publishing*.

Yihua Zhang. (2005) *Lexical concerns about neologism in Chinese lexicography: a cognitive approach to the motivated structure of new words and expressions*. P. 380–392.

Zarubin A. N., Mitchell P. J. (2013) *English in China: English vs. Chinglish, Culture vs. Language*. Saarbruecken : *LAP Lambert Academic Publishing*. P. 64.

任学良. (1981) *汉语词法*. 北京 : 北京语言大学出版社. 281 页.

刘叔新. (1990) *汉语描写词汇学*. 北京 : 商务印书馆.

周祖谟. (1959) *汉语词汇讲话*. 北京 : 人民教育出版社. 88 页.

张世禄. (1947) 语言变化与同义异词的现象. *学识*. 第 2 卷第 1 期.

张寿康. (1981) *构词法和构形法*. 武汉 : 湖北人民出版社. 96 页.

朱德熙. (1982) *语法讲义*. 北京 : 商务印书馆. 231 页.

ДОДАТКИ

Додаток А

Список англійських запозичень в ІТ термінології китайської мови (тематична група "Штучний інтелект та машинне навчання")

№	Англійський термін	Китайський еквівалент	Спосіб адаптації
1	Artificial Intelligence (AI)	人工智能 rén gōng zhì néng	семантичне калькування
2	Machine Learning (ML)	机器学习 jī qì xué xí	семантичне калькування
3	Deep Learning	深度学习 shēn dù xué xí	семантичне калькування
4	Neural Network	神经网络 shén jīng wǎng luò	семантичне калькування
5	Natural Language Processing (NLP)	自然语言处理 zì rán yǔ yán chǔ lǐ	семантичне калькування
6	Computer Vision	计算机视觉 jì suàn jī shì jué	семантичне калькування
7	Robotics	机器人 jī qì rén	фонетична транскрипція + семантичне калькування
8	Big Data	大数据 dà shù jù	семантичне калькування
9	Data Mining	数据挖掘 shù jù wā jué	семантичне калькування
10	Algorithm	算法 suàn fǎ	фонетична транскрипція
11	Supervised Learning	机器学习 jī qì xué xí	семантичне калькування
12	Unsupervised Learning	无监督学习 wú jiān dū xué xí	семантичне калькування
13	Reinforcement Learning	强化学习 qiáng huà xué xí	семантичне калькування
14	Transfer Learning	迁移学习 zhuǎn yí xué xí	семантичне калькування
15	Convolutional Neural Network (CNN)	卷积神经网络 juàn jī shén jīng wǎng luò	семантичне калькування
16	Recurrent Neural Network (RNN)	循环神经网络	семантичне калькування

		xún huán shén jīng wǎng luò	
17	Generative Adversarial Network (GAN)	生成对抗网络 shēng chéng duì kàng wǎng luò	семантичне калькування
18	Support Vector Machine (SVM)	支持向量机 zhī chí xiàng liàng jī	семантичне калькування
19	Decision Tree	决策树 jué cè shù	семантичне калькування
20	Random Forest	随机森林 suí jī sēn lín	семантичне калькування
21	Gradient Boosting	梯度提升 tī dù tí shēng	фонетична транскрипція + семантичне калькування
22	k-Nearest Neighbors (k-NN)	k近邻 k-jìn lín	гібридне утворення
23	Naive Bayes	朴素贝叶斯 pǔ sù bèi yè sī	фонетична транскрипція
24	Logistic Regression	逻辑回归 luó jí huí guī	фонетична транскрипція + семантичне калькування
25	Linear Regression	线性回归 xiàn xíng huí guī	семантичне калькування
26	Clustering	聚类 jù lèi	семантичне калькування
27	Dimensionality Reduction	维度减少 wéi dù jiǎn xiǎo	семантичне калькування
28	Feature Engineering	特征工程 tè zhēng gōng chéng	семантичне калькування
29	Overfitting	过度拟合 guò dù nǐ hé	семантичне калькування
30	Underfitting	欠拟合 qiàn nǐ hé	семантичне калькування
31	Cross-validation	交叉验证 jiāo chā yàn zhèng	семантичне калькування
32	Hyperparameter	超参数 chāo cān shù	фонетична транскрипція + семантичне калькування
33	Epoch	轮	фонетична транскрипція

		lún	
34	Batch	批次 pī cì	фонетична транскрипція
35	Activation Function	激活函数 jī huó hán shù	семантичне калькування
36	Loss Function	损失函数 sǔn shī hán shù	семантичне калькування
37	Optimizer	优化器 yōu huà qì	семантичне калькування
38	Backpropagation	反向传播 fǎn xiàng chuán bō	семантичне калькування
39	Gradient Descent	梯度下降 tī dù xià jiàng	фонетична транскрипція + семантичне калькування
40	Regularization	归约化 guī yuē huà	семантичне калькування
41	Dropout	随机失活 suí jī shī huó	фонетична транскрипція + семантичне калькування
42	Early Stopping	提前停止 tí qián tíng zhǐ	семантичне калькування
43	Transfer Function	转换函数 zhuǎn huàn hán shù	семантичне калькування
44	Softmax	软最大化 ruǎn zuì dà huà	фонетична транскрипція + семантичне калькування
45	Sigmoid	S型曲线 S xíng qū xiàn	семантичне калькування
46	Tanh	双曲正切函数 shuāng qū zhèng qiē hán shù	пряме запозичення + семантичне калькування
47	ReLU	线性整流函数 xiàn xíng zhèng jiào hán shù	семантичне калькування
48	Word Embedding	词嵌入 cí qiǎn rù	семантичне калькування
49	TensorFlow	张量流 zhāng liàng liú	фонетична транскрипція
50	PyTorch	派托奇 pài tuō qí	фонетична транскрипція
51	Keras	凯拉斯 kǎi lā sī	фонетична транскрипція

52	Scikit-learn	赛科特学习 sài kè xué xí	гібридне утворення
53	Pandas	Pandas	пряме запозичення
54	NumPy	数值 shù zhí	фонетична транскрипція
55	Matplotlib	马特普图 mǎ tè pǔ tú	фонетична транскрипція
56	Seaborn	海博恩 hǎi bó ēn	фонетична транскрипція
57	Plotly	普洛特利 pǔ luò tè lǐ	фонетична транскрипція
58	OpenCV	开放计算机视觉 kāi fàng jì suàn jī shì jué	семантичне калькування
59	NLTK	NLTK	пряме запозичення
60	SpaCy	斯派西 sī pà xī	фонетична транскрипція
61	Gensim	根信 gēn xìn	фонетична транскрипція
62	FastText	快速文本 kuài sù wén běn	семантичне калькування
63	Word2Vec	词向量 cí xiàng liàng	семантичне калькування
64	GloVe	GloVe	пряме запозичення
65	BERT	BERT	пряме запозичення
66	Transformer	转换器 zhuǎn huà qì	семантичне калькування
67	GPT (Generative Pre-trained Transformer)	GPT	пряме запозичення
68	Few-Shot Learning	小样本学习 xiǎo yàng běn xué xí	семантичне калькування
69	Zero-Shot Learning	零样本学习 líng yàng běn xué xí	семантичне калькування
70	Self-Supervised Learning	自监督学习 zì jiān dū xué xí	семантичне калькування
71	Federated Learning	联邦学习 lián hé xué xí	семантичне калькування
72	Explainable AI	可解释人工智能	семантичне калькування

		kě jiě shì rén gōng zhì néng	
73	Adversarial Attack	对抗攻击 duì kàng gōng jī	семантичне калькування
74	Adversarial Defense	对抗防御 duì kàng fáng yù	семантичне калькування
75	Robustness	鲁棒性 lǚ bàng xìng	фонетична транскрипція + семантичне калькування
76	Interpretability	可解释性 kě jiě shì xìng	семантичне калькування
77	Fairness	公平性 Gōng píng xìng	семантичне калькування
78	Privacy-Preserving AI	保护隐私的人工智能 bǎo hù yǐn sī de rén gōng zhì néng	семантичне калькування
79	AutoML	自动机器学习 zì dòng jī qì xué xí	семантичне калькування
80	Neural Architecture Search (NAS)	神经架构搜索 shén jīng jià gòu sōu suǒ	семантичне калькування
81	Multi-Task Learning	多任务学习 duō rèn wù xué xí	семантичне калькування
82	Meta-Learning	元学习 yuán xué xí	семантичне калькування
83	Continual Learning	持续学习 chí xù xué xí	семантичне калькування
84	Lifelong Learning	终身学习 zhōng shēn xué xí	семантичне калькування
85	Incremental Learning	增量学习 zēng liang xué xí	семантичне калькування
86	Active Learning	主动学习 zhǔ dòng xué xí	семантичне калькування
87	Weakly Supervised Learning	弱监督学习 ruò jiān dū xué xí	семантичне калькування
88	Semi-Supervised Learning	半监督学习 bàn jiān dū xué xí	семантичне калькування
89	Multi-Modal Learning	多模态学习 duō mó tài xué xí	фонетична транскрипція + семантичне калькування

90	Cross-Modal Learning	跨模态学习 kuà móu tài xué xí	фонетична транскрипція + семантичне калькування
91	Multimodal Fusion	多模态融合 duō móu tài róng hé	фонетична транскрипція + семантичне калькування
92	Knowledge Graph	知识图谱 zhī shì tú pǔ	семантичне калькування
93	Knowledge Representation	知识表示 zhī shì biǎo shì	семантичне калькування
94	Knowledge Reasoning	知识推理 zhī shì tuī lǐ	семантичне калькування
95	Ontology	本体论 běn tǐ lùn	семантичне калькування
96	Semantic Web	语义网 yǔ yì wǎng	семантичне калькування
97	Linked Data	关联数据 liàn jiē shù jù	семантичне калькування
98	RDF (Resource Description Framework)	资源描述框架 zī yuán miáo shù kuàng jià	семантичне калькування
99	SPARQL	SPARQL	пряме запозичення
100	OWL (Web Ontology Language)	OWL	пряме запозичення
101	SWRL (Semantic Web Rule Language)	语义网规则语言 yǔ yì wǎng guī zé yǔ yán	семантичне калькування
102	SHACL (Shapes Constraint Language)	形状约束语言 xíng zhuàng yuē shù yǔ yán	семантичне калькування
103	Protégé	普罗蒂杰 pǔ luó dì jié	фонетична транскрипція
104	Jena	杰纳 jié nà	фонетична транскрипція
105	Neo4j	Neo4j	пряме запозичення
106	AllegroGraph	阿莱格罗图 ā lái gé luò tú	фонетична транскрипція + семантичне калькування
107	Stardog	Stardog	пряме запозичення
108	Virtuoso	维尔图索 wéi ěr tuō suǒ	фонетична транскрипція
109	Sesame	芝麻 zhī má	фонетична транскрипція

110	Pellet	颗粒 kē lì	фонетична транскрипція
111	HermiT	赫尔米特 hè ěr mǐ tè	фонетична транскрипція
112	FaCT++	FaCT++	пряме запозичення
113	RacerPro	RacerPro	пряме запозичення
114	ELK	ELK	пряме запозичення
115	Snorocket	速罗凯特 sù luó kǎi tè	фонетична транскрипція
116	TrOWL	TrOWL	пряме запозичення
117	QuOnto	QuOnto	пряме запозичення
118	KAON2	KAON2	пряме запозичення
119	CEL	CEL	пряме запозичення
120	Emoji prediction	表情符号预测 biǎo qíng fú hào yù cè	семантичне калькування
121	Text generation	文本生成 wén běn shēng chéng	семантичне калькування
122	Image captioning	图像标题生成 tú xiàng biāo tí shēng chéng	семантичне калькування
123	Image segmentation	图像分割 tú xiàng fēn gé	семантичне калькування
124	Object detection	目标检测 mù biāo jiǎn cè	семантичне калькування
125	Object recognition	目标识别 mù biāo shí bié	семантичне калькування
126	Generative AI	生成式人工智能 shēng chéng xíng rén gōng zhì néng	семантичне калькування
127	Latent space	潜在空间 qián zài kōng jiān	семантичне калькування
128	Variational autoencoder (VAE)	变分自动编码器 biàn fēn zì dòng biān mǎ qì	фонетична транскрипція + семантичне калькування
129	Transfer style	风格迁移 fēng gé qiān yí	семантичне калькування
130	Super-resolution	超分辨率 chāo fēn biàn lǜ	семантичне калькування

131	Text-to-speech (TTS)	文本转语音 wén zì zhuǎn yǔ yīn	семантичне калькування
132	Speech-to-text (STT)	语音转文本 yǔ yīn zhuǎn wén běn	семантичне калькування
133	Speech recognition	语音识别 yǔ yīn shí bié	семантичне калькування
134	Voice cloning	语音克隆 yǔ yīn kè lóng	фонетична транскрипція
135	Voice synthesis	语音合成 yǔ yīn hé chéng	семантичне калькування
136	Sentiment analysis	情感分析 qíng gǎn fēn xī	семантичне калькування
137	Opinion mining	观点挖掘 guān diǎn wā jué	семантичне калькування
138	Emotion recognition	情绪识别 qíng xù shí bié	семантичне калькування
139	Chatbot	聊天机器人 liáo tiān jī qì rén	семантичне калькування
140	Virtual assistant	虚拟助手 xū nǐ zhù shǒu	семантичне калькування
141	Question answering	问答 Wèn dá	семантичне калькування
142	Text summarization	文本摘要 wén běn zhāi yào	семантичне калькування
143	Text classification	文本分类 wén běn fēn lèi	семантичне калькування
144	Topic modeling	主题建模 zhǔ tí jiàn mó	семантичне калькування
145	Named entity recognition (NER)	命名实体识别 míng mìng shí tǐ shí bié	семантичне калькування
146	Coreference resolution	指代消解 zhǐ dài xiāo jiě	фонетична транскрипція + семантичне калькування
147	Dependency parsing	依存解析 yī cún jiě xī	семантичне калькування
148	Semantic role labeling	语义角色标注 yǔ yì jué sè biāo zhù	семантичне калькування

149	Word sense disambiguation	词义消歧 cí yì xiāo qí	семантичне калькування
150	Dialogue system	对话系统 duì huà xì tǒng	семантичне калькування